

CONTRA

nr 4 1995 (nr 122 från starten) årgång 21 Pris 25:-

**TV4s desinformation
Chiang Kai-shek
Baltutlämningen**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472
Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvärlig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-654 95 52

Telefax: 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro
261-2638.

Finland: Minst 100 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 130 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 120 danska kronor per år.

Danskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólnár

Redaktion: Tommy Hansson, Wilhelm Hardt, Carl
G. Holm, Niclas Thorsellus och Tommie Ullman.

Övriga medarbetare: Bertil Häggman, Birger Larsson,
Bertil Lindblom, Arne Sundström, Marek Zyto samt
Christer Arkelors, Italien, Pater Hartvig Danmark, Bertil
Wedin, Mållersta Östern, Allan C. Brownfeld, USA och
Rune Westin, Australien.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0522-64 16 06

Presslagd 1995-08-21

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1995

Rad- annonser

Finns det någon eller några som vill bilda en borgerlig politisk organisation med beteckningen "Republikanerna"? Ring Bengtsfors 0531-612 65 Evald eller Malmö 040-94 86 77 Michael. Ni kan ha det som en hobby.

Radannonser kostar 40 kronor för högst sex rader. Skicka in Din text och betalning till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm.

CONTRA-NYTT

Nu kan sanningen om baltutlämningen sägas!

Äntligen går det att berätta balternas egen berättelse om Baltutlämningen! Vänstermannen Per Olov Enquist skrev 1968 boken *Legionärerna*, som sedan filmatiserades. Bokens tes var att de utlämnade inte drabbades av några större olyckor. Enquist hade till och med lyckats leta upp en före detta utvisad, en "legionär" med P O Enquists ögon. Det var en anpassning till Sovjetsystemet, som snart hade funnit sig till rätta under de nya omständigheterna och nu berättade hur bra han hade det i Sovjetsamhället. Protesterna från exilorganisationerna var kraftfulla – det var inte sanningen Enquist berättade. Men sanningen kunde inte berättas – för de som upplevt och i bästa fall överlevt sovjetiska fångläger hade inte friheten att berätta.

Den avhoppade KGB-mannen Imants Lesinskis har berättat att P O Enquist blev ett offer för en långsiktig KGB-kampanj, som syftade till att desarmera Baltutlämningen som källa till anti-sovjetisk kritik i Sverige.

Sedan Estlands och Lettlands befrielse har det nu blivit möjligt att samla in balternas egna berättelser. Contra har kontakt med en av de utvisade, som är bosatt i Lettland. Han har skrivit en bok om sina upplevelser i tyska armén, under flykten över Östersjön, i det svenska lägret, återkomsten till Lettland och i fånglägret i Vorkuta (i nordligaste Ryssland, nära Uralbergen), frigivning och liv i det ockuperade Lettland och slutligen resan till Sverige och mötet med utrikesminister Margaretha af Ugglas, kungen med flera när Sverige skulle gottgöra det som landet gjort sig skyldig till nästan femtio år tidigare.

Avslöjande bok finns färdig

Contra vill gärna medverka till att detta angelägna dokument ges ut på svenska (originalet är skrivet på lettiska). Det är ett viktigt historiskt dokument, där vi dock dessvärre tror att det inte är kommersiellt gångbart. Vi vill i alla fall medverka vid en utgivning och göra det som en hedersbetygelse till alla dem som gick under i Stalins läger och som en dokumentation av ett mörkt skede i svensk, estnisk och lettisk historia

Ditt ekonomiska stöd behövs!

För att kunna genomföra projektet behöver vi extra stöd från läsekretsen. Projektet kommer att kosta ungefär 25.000 kronor (sedan vi räknat av intäkter på bokförsäljningen). Om 50 personer kan bidra med 500 kronor var (eller 25 med 1.000 kronor) är projektet i hamn. Kan Du göra en insats för historien, skicka Ditt bidrag till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm. Postgiro 85 95 89-4. Skriv baltutlämningen på talongen, så får Du tillbaka pengarna om det inte blir tillräcklig anslutning till Contras värdjan för att möjliggöra en utgivning av boken.

Du kan också skriva eller ringa till redaktionen och diskutera möjligheterna för Dig att ställa upp senare i anslutning till bokens produktion. Vi är även öppna för olika former av riskdelning, det vill säga det som satsas nu betalas tillbaka i förhållande till bokens kommersiella framgång.

Lögnarna mitt ibland oss:

Spionjägare på TV4 hittar ankor när de kastar sig över SÄPO och Contra

I slutet av maj och början av juni i år betraktade TV4s "Nyheterna" kriget i Bosnien och att utrikesminister Lena Hjelm-Wallén förklarat sig beredd att överlåta en del av Sveriges månghundraåriga oberoende i utrikesfrågor till Europeiska Unionen som andrarangsnyheter. Toppnyhet under fyra av veckans fem dagar var påståendet att SÄPO via Contra (!) lämnat hemliga handlingar till en påstådd norsk organisation vid namn Alpha.

Stig Bergling i Wien

Häromåret kunde TV4 presentera en verklig sensation, storspionen Stig Bergling befann sig i Wien och TV4 hade spårat honom dit. Svenska SÄPO visste ingenting. TV4s reporter Jonas Gummesson (som till Svenska Dagbladets förre chefredaktör Ola Gummesson) kunde spela framgångsrik spionjägare och saken slogs naturligtvis upp som huvudnyhet. Men bara i TV4. Övriga nyhetsmedia ägnade det sensationella påståendet knappt en notis, för TV4 hade inga belägg för sina påståenden.

Idag vet vi – med Stig Berglings benägna medverkan – att Jonas Gummessons påståenden var en anka utan verklighetsbakgrund.

Nya ankor av TV4

Under försommaren 1995 skördade spionjägaren Jonas Gummesson och hans kollega Thomas Kanger (tidigare anställd av Sveriges Kommunistiska Partis tidning Gnistan) nya "framgångar". Nu avslöjades svenska SÄPO och dess kontakter med norska högerextremister i den hittills okända organisationen Alpha. Ja, Alpha är nog alltjämt att anse som okänd, eftersom spionjägarna inte ens gjort det troligt att organisationen existerar.

Utöver Alpha blev Contra inblandat på det märkligaste sätt. SÄPO överlämnade hemliga dokument till Alpha via Contra! Med var också Dala-Demokratens Gubb Jan Stigson, som i Dala-Demokraten skriftligen framförde det som TV4 inte fick plats med i sina filmade reportage. Övriga media ägnade TV4s sensationella påståenden bara en gispning och konstaterade efter

några dagar att TV4 var ute i ogjort väder, det var återigen en spionanka signerad Gummesson/Kanger. Eftersom Contra hade en så prominent roll i TV4s framställning kommer vi att avvika från övriga media, vi tittar närmare på vad TV4 hade att säga.

Förra justitieministern Gun Hellsvik, numera ordförande i justitieutskottet, intervjuades i TV4. Hon framförde att det vore allvarligt om TV4s påståenden vore sanna. För Contra berättar hon vad som klipptes bort hos TV4, nämligen att det är lika allvarligt – och viktigt att veta – varför påståenden som TV4s sprids, om de inte är sanna.

Stulna dokument hos TV4

När Contra i slutet av maj kontaktades av TV4 för att kommentera minst sagt uppseendeväckande påståenden om att hemliga SÄPO-akter överlämnats till norska högerextremister på Contra-lokalen på Kungsholmen i Stockholm hänvisade TV4s Thomas Kanger till "dokument" som han hade tillgång till. Han förklarade dock att han inte kunde visa Contra mer än ett enda "dokument".

Detta dokument var ett telex adresserat till Alpha i Belgien. Det var undertecknat av "Jean Duvalier", en av ett tjugotal kända pseudonymer för en svensk mytoman som trots sitt svenska ursprung var verksam i baltiska exilkretsar under 1970- och 1980-talen (han avled 1991). Dokumentet utpekade fyra personer som misstänkta KGB-agenter, dels "Jean Duvalier" själv (!) under sitt riktiga svenska namn, dels ytterligare tre personer. Personer som kände Jean Duvalier hävdar att beteendet var typiskt

för honom, för att göra påståendet trovärdigt utpekade han gärna sig själv.

Redan den 8 september 1987 visades delar av TV4s dokument i faximil i Svenska Dagbladet, så det var knappast någon nyhet som TV4 grävt fram. Artikelförfattaren, SvDs kriminalreporter Sune Olofson, hävdade att han fått dokumentet genom en (då) 57-årig "inrikesspion" som påstått sig arbeta åt den svenska militära underrättelsetjänsten SSI. 57-åringen medgav själv för Olofson att han fått tag på dokumenten genom tre inbrott (i en bostad, hos en exilorganisation och i en bokhandel). I Aftonbladet samma dag förnekade 57-åringen att han gjort sig skyldig till inbrott, men Olofson vidhöll dagen därpå, med ytterligare detaljer, sina uppgifter. En pikant detalj är att 57-åringen själv i dokumentet namnges som en av de misstänkta agenterna. Den uppgiften hade målats över i Svenska Dagbladets återgivning, men fanns kvar i TV4sexemplar.

Såväl den svenske mytomanen som 57-åringen betraktades som mycket kritiskt inställda till såväl SÄPO som Contra. Att

Spionjägaren Thomas Kanger var tidigare anställd vid Kina-kommunisternas tidning Gnistan. Han fortsätter sin jakt på demokratiska och liberala krafter, nu med TV4 som bas.

slå mot såväl SÄPO som Contra vid samma tillfälle skulle passa dem utmärkt.

Den svenske mytomanen slutade sina dagar bara 52 år gammal. Under sina sista år utvecklades hans personlighet i alltmer bisarr riktning. Han blev muslim, samtidigt som han startade en organisation för vänskap mellan Sverige och Vatikanen och delade ut flygblad utanför Katolska Domkyrkan i Stockholm. Mycket av hans aktiva tid upptogs av kamp mot dem som han såg som sina fiender: de baltiska exilorganisationerna, SÄPO och Contra. SÄPO anklagades bland annat i ett flygblad för att en antikvariatbokhandlare (bokhandlaren som 57-åringen uppgavs ha gjort inbrott hos) skulle ha blivit "trakasserad till döds av svenska SÄPO, som målade nazistslagord på hans antikvariat". Vidare heter det i flygbladet: "Kontakta Khadaffi. Döda CIA och SÄPO. Döda. Döda." Så gick tankarna hos den som producerat det material som av allt att döma utgör TV4s underlag.

Det norska spåret

Thomas Kanger uppgav för Contra att det fanns goda skäl att misstänka att Contras tidigare medarbetare Filip Lundberg var den som överlämnat SÄPO-dokument till den norska organisationen. I Kangers värld hade en tidigare SÄPO-chef (!), Filip Lundberg, en annan Contra-medarbetare (Carl Holm) och norrmanen Ole Olstad (påstådd representant för den påstådda organisationen Alpha) sammanträffat i Contras lokal på Kungsholmen (som råkar ligga i kvarteret bredvid SÄPOs huvudkontor). Varför var nu Contra inblandat i den här trafiken? Jo, några papper som Kanger påstod sig ha tillgång till var skrivna på svenska med några norsk-influenserade stavfel. Filip Lundberg som genomgått så gott som hela sin skolgång i Norge skulle naturligtvis kunna göra ett eller annat stavfel på norska. Att det finns femtiotusen riktiga norrmän som bor i Sverige behöver man ju inte ta hänsyn till... Nu skulle Filip Lundberg jagas.

Filip Lundberg (som slutade sin anställning vid Contra 1985) berättar för Contra: "En morgon väcktes jag av slag och bankningar på dörren, när jag sov ut efter nattskiftet. Jag öppnade inte. Dagen därpå upprepades saken, men då var bara min hustru hemma. Inte heller hon öppnade. Ingen av de bankande männen lämnade något meddelande. Jag fick senare samma dag på min arbetsplats höra att två perso-

Jonas Gummesson har skrivit flera böcker tillsammans med Gnistan-kommunisten Thomas Kanger. Han har utvecklat fantasifulla konspirationsteorier och bland annat lyckats med konststycket att "hitna" storspionen Stig Bergling i Wien.

ner, som påstod sig vara journalister, hade sökt mig. Min arbetsledare förklarade dock att deras uppträdande gjorde att de rimligen inte var journalister. De hade bland annat vägrat att uppges sina namn och vem de arbetade för."

Filip hade några dagar innan vittnat mot en skinnskalle som misshandlat en neger på Gullmarsplans tunnelbanestation och när han fick höra signalementet på den som sökt honom, "en snaggad person med skinnjacka och stora boots", stod bilden klar för honom. Här var skinnhuvudena ute efter att "nita" Filip.

Men sedan Filip senare från andra Contra-medarbetare fått klart för sig att han var eftersökt av TV4 ringde han själv upp och fick bekräftat av Jonas Gummesson att denne sökt honom både i hemmet och på arbetsplatsen.

Filip Lundberg hade ingen som helst kännedom om några dokument, försäkrade att han aldrig varit i kontakt med SÄPO, men bekräftade att han kände den norrman, Ole Olstad, som TV4 utpekade som ansvarig för Alpha. Olstad konfronterades för övrigt med TV4 på en gata i Oslo och förklarade att allt som TV4 påstått om honom var lögn och förbannad dikt.

Man kan ju också gärna fråga sig varför

SÄPO – om de ville sprida information till en norsk organisation – skulle vara så urbotat idiotiska att de engagerade en person som lämnade SÄPO 1970 och dessutom kopplade in en svensk organisation, som inte skulle kunna tillföra någonting och bara vara en extra risk för läckor. Dessutom skulle överlämnandet ha skett på Contra-lokalen, som på den tiden lätt kunde övervakas från en av ett sovjetiskt rederi ägd bostadsrättslägenhet tvärs över gatan. Contra kände till lägenheten, och det gjorde säkert även SÄPO.

SÄPO-chefen avslöjade TV4s bluff

I ett inlägg i TV4s Nyhetsmorgon den 2 juni kommenterade SÄPO-chefen Anders Eriksson i en direktsändning TV4s tidigare påståenden. Han kunde med tyngd visa att de dokument som TV4 visat inte kom från SÄPO (vissa uppgifter fanns visserligen hos SÄPO, men de dokument som hade visats upp i TV-rutan var inte de som fanns i SÄPOs arkiv, Anders Eriksson drog slutsatsen att det brev som SÄPO fått från en extern källa även tillställts TV4 av samma externa källa.)

Beträffande en del påståenden, bland annat om att det skulle finnas en personakt om civilminister Marita Ulvskog kunde Eriksson visa att så inte var fallet vid den tid som TV4 talade om. En akt om henne hade upprättats först när hon fick säkerhetsklassade uppgifter i statsrådsberedningen flera år efter den tidpunkt då TV4s berättelse tilldrog sig.

TV4 gav sig dock inte och till kvällsprogrammet klipptes inslaget sönder och Anders Erikssons massaker på Gummesson/Kanger förvandlades så det nu gavs intryck att det fortfarande fanns någon substans i det som TV4 tidigare framfört.

Så här skapas egna "bevis"

När Jonas Gummesson första gången kontaktade Contras medarbetare Carl Holm, någon gång i månadsskiftet april/maj 1995, utspann sig samtalet ungefär enligt följande:

G: Känner Du till en norsk organisation som heter Alpha?

H: Nej, den har jag aldrig hört talas om.

G: Det är en motsvarighet till den svenska stay behind-rörelsen.

H: Vad är en stay behind-rörelse?

G: Det är en organisation som förbereder väpnat motstånd i en ockupation – i Sverige

var det bland annat Curt-Steffan Giesecke och LO-folk som fanns i ledningen.

H: Jo, den har jag läst om i pressen och även i Neutralitetskommissionens betänkande.

När Carl Holm någon månad senare blev tillfrågad om vad han kände till om den norska organisationen Alpha av Gubb Jan Stigsson på Dala-Demokraten låg Gummessons uppgifter i bakhuvudet. Det var väl den organisation som motsvarade den svenska rörelsen med SAF- och LO-cheferna i spetsen, förklarade han för Stigsson, som tog detta som ett omedvetet medgivande av att Alpha i själva verket var samma sak som den svenska stay behind-organisationen! Rubriken i DD blev försiktigt "Är Alfa Gieseckes motståndsrörelse?", men i artikeln hette det: "Men DD har haft kontakt med... en person som använder namnet Alfa konkret och det om vad som måste vara just Gieseckes stay behind-organisation. Mannen i fråga är Carl G. Holm." Därefter utvecklar Gubb Jan att Holms referat var ett bevis för just det som hans kollega berättat för Holm någon månad tidigare.

Det som en av spionjägarna själva hade planterat hos Contra kom nu tillbaka till en annan i den fantasifulla trion och var snabbt "bevis" för de egna spekulationerna.

Det finska spåret

Ett par veckor efter TV4s fiaskoartade inslag om Contra, SÄPO och Norge i Nyheterna tog duon Kanger/Gummesson nya tag. Nu hade man återigen "bevis" för att Contra fick material från SÄPO. Norge hade helt försvunnit. Istället vare det Finland som gällde. "Beviset" var följande: En finsk kriminalpolis (alltså *inte* en polis inom finska motsvarigheten till SÄPO, skyddspolisen) hade skickat en spaningspromemoria om svensk anknytning till sovjetisk brottslighet innefattande ett rån mot en juvelerbutik i Helsingfors. Den promemorian hade enligt TV4 gått till en person i den svenska kriminalpolisen (inte SÄPO), av honom lämnats till sin chef som i sin tur tagit en kopia och skickat till SÄPO. En del av uppgifterna i den ursprungliga polispromemorian hade återgetts i en artikel av Jüri Lina i Contra nr 6 1985, en artikel som huvudsakligen byggde på rättegångsprotokoll från Helsingfors och referat från Hufvudstadsbladet i Helsingfors och två sovjet-estniska tidningar. Nästan tio år efter händelsen lyckades en utomstående i form av TV4 göra det troligt

att det material som Contra publicerat 1985 funnits i händerna hos tre olika kriminalpoliser och sedan hos SÄPO, där dock i form av en kopia. Hur många andra som haft tillgång till dokumentet kunde naturligtvis inte TV4 berätta. Men om vi nöjer oss med TV4s egna uppgifter om vilka som haft dokumentet är det ju faktiskt 75 procents chans att uppgifterna inte kommer från SÄPO, tre av fyra identifierade innehavare av dokumentet var ju kriminalpoliser. Här ska tilläggas att Contra enligt Tryckfrihetsförordningen 3 kap 3 § är förhindrad att i detta fall redovisa sin källa.

Vad är Alpha?

Alpha är, som alla vet, det grekiska alfabetets första bokstav och det finns därför en rad företeelser som betecknas med Alpha. Contra har tittat närmare på några riktiga Alpha, inte TV4s fantasifoster. I Norge – som varit aktuellt i det här sammanhanget – heter ett av landets största livförsäkringsbolag Alfa. Också i Sverige är Alfa(-Laval) namnet på ett av landets största företag. Ett lite mindre företag är bokhandeln Alfa Omega Intershop, som var avsedd som en ombildning av det antikvariat som drevs av en numer avliden person. I den ovan nämnde Jean Duvaliers märkliga flygblad hette det, som vi redan

Gubb Jan Stigsson i Dala-Demokraten hävdar att han fått en del av uppgifterna från en "CIA-agent". Är det männe CIA som genom att berätta sagor försöker komma åt Contra på grund av tidskriftens Clintonkritiska inställning? Och har SÄPO varit elakt mot CIA eftersom de får med en släng av slevan?

nämnt, att bokhandlaren var "trakasserad till döds av svenska SÄPO som målade nazistslagord på hans antikvariat".

I det gamla Sovjetunionen fanns också ett Alpha – en militär specialstyrka med koppling till de fruktade Spetsnaz och Omon-förbanden.

Några som helst spår efter det Alpha som TV4 har talat om har dock inte gått att uppbringa.

Så här "kontrollerar" TV4 sitt material

Sju veckor efter (!) TV-reportagen om det finska spåret ringde Thomas Kanger upp Jüri Lina, som skrivit artikeln i Contra nr 6 1985. Kanger bad om information rörande Contras kontakter med SÄPO, som enligt Kangers och Gummessons uttalanden sju veckor tidigare var "bevisade" genom just den artikel som Jüri Lina skrivit. Lina förklarade att han som tidigare frilansmedarbetare i Contra inte hade någon insyn i redaktionens arbete, men att han inte trodde att det fanns några kontakter mellan Contra och SÄPO överhuvudtaget. Självt hade han inte heller några sådana kontakter.

Contra har försökt kontrollera TV4s material. Det är inte lätt, eftersom den enda dokumentation som TV4 visat upp är skapad av en välkänd men numera avliden mytoman.

När vi bad om en förklaring från TV4 stötte vi för övrigt på ett annat märkligt förhållande. Nyhetschefen på TV4 uppges heta Kerstin Persdotter. Contra har till och med fått ett brev undertecknat av Kerstin Persdotter. I TV4s årsredovisning uppges Kerstin Persdotter vara född 1944. Men i den svenska folkbokföringen finns bara två Kerstin Persdotter. Ingen av dessa är född 1944 och ingen bor närmare TV4s redaktion i Stockholm än 30 mil.

Så här kontrollerar Contra sitt material

Vi har via flera kanaler (bland annat Dala-Demokraten Gubb Jan Stigsson) förgäves sökt nå Ole Olstad i Norge. Tyvärr har det inte varit möjligt att nå kontakt med honom.

Vi har också erbjudit Jonas Gummesson, Thomas Kanger, Gubb Jan Stigsson och Kerstin Persdotter att kommentera artikeln.

Och vi har självklart på redaktionen tillgång till de tidningsartiklar och dokument som vi citerar.

Älska sanningen

av Niclas Thorselius

En av Contras unga ideella medarbetare skrev ner följande högst personliga reaktioner efter TV4s angrepp på Contra.

Efter en storm av förtal typ TV4:s "avslöjande" om "Contra-SÄPO-affären" kan man som medarbetare på Contra få en del uppgivna tankar.

Tillsammans med alla lögnen om en förening vid namn "Alfa" som ingen på Contra vet om den överhuvudtaget existerar, så är ett nummer av Contra avbildat i TV-rutan och orden "det högerextremistiska Contra" sagt flera gånger. På bästa sändningstid. Som huvudrubrik i Nyheterna.

Vad är det för mening att bedriva en verksamhet, när stiftelsen utnyttjas för att sprida lögnen om en viktig samhällsinstitution (SÄPO) och samtidigt svärtas ner till något av det mest avskyvärda som finns: "Contra - extremister på den yttersta högerkanten". Om inte tillstymmelse till sanningen om föreningens meningsriktning kommer fram, vad är det då för mening?

I upprördheten efteråt kan man to m få tankar som ifrågasätter ens egna insatser i politiken. Med tanke på familjens och umgängeskretsars eventuella reaktioner om "högerextremism". Varför ska man föreställas något man inte är? Varför ska man fortsätta om en stor del av ens identitet blir kränkt och ingenting av ens insatser och ens vilja kommer ut på rätt sätt? Är det någon mening överhuvudtaget? Skall jag gå ut härifrån och glömma att jag någonsin varit här? Dessa frågeställningar är svårundvikliga under upprördheten som ett sådant här grovt förtal för med sig.

Men när man har samlat sig och ser sig runt i lokalen under tystnad, kan man genast tänka klarare och ser andra perspektiv. Svaren på alla frågor som cirklar i huvudet är entydiga.

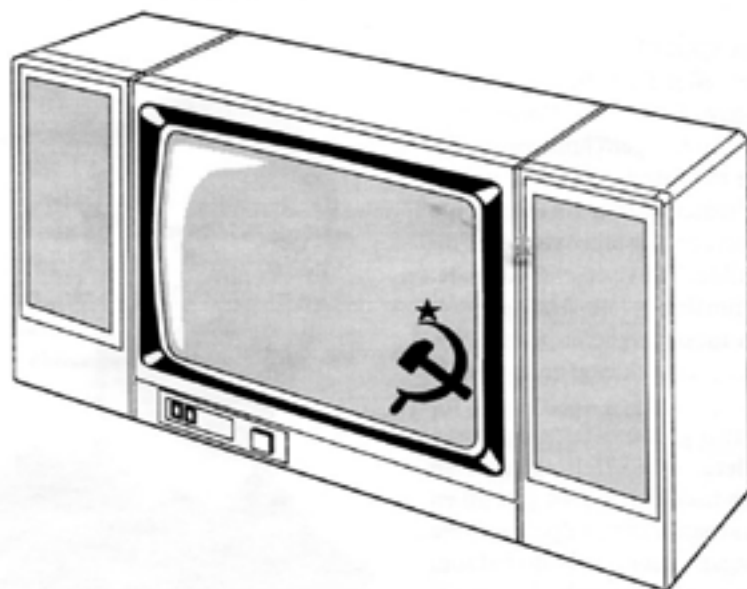
Man är här för att man tror någonting. Man är här för att man har en övertygelse. Och man är framför allt här för de fantastiska människor som finns här ibland en, för de människor som länge eller mindre

länge har kämpat, svettats och krigat mot mörkrets krafter på vänstersidans avgrund. Människor som har fått stå ut med de mest förnedrande anklagelser om samröre med de mest omänskliga grupper som existerar, rasister, fascister och national-socialister. Man är här för de människor som aldrig ger upp.

Man kan inte svika dessa människor. Man kan inte heller ge upp. Man är en av helheten på Contra, eftersom debatten är fri och det inte finns något partiprogram. I politiska partier sänker man ofta ner sig själv, fjäskar sig fram och håller bara med och försvinner som individ. Contra - med en fri borgerligt högerinriktad diskussion - är så ovanlig som organisation att man

med fascister och dylikt, som många tidigare Contra-artiklar har speglat. Sanningen om socialismen överhuvudtaget, falskhetens och avundsjukans ideologi. Och det är detta som har retat upp etablissemangen.

Lögnen ska inte få bort någon och få oss att sluta med vår verksamhet. Sanningen måste man kämpa för och försöka få fram till varje pris. Lögnen upplevs som en hård förlust när de först sprids, men med närmare eftertanke kan man se dem som en bekräftelse på bra verksamhet. Den som inte blir förtalad i detta vänsterinfluerade samhälle med dess media, har nog inte lagt ner tillräckligt mycket tid på att få fram sanningen!

Thomas Kanger i Gnistan nr 6 1983:

"...eftersom det rent logiskt sett måste vara bättre att planera ett lands ekonomiska utveckling än att låta den löpa oplanerat. Krisen i dagens kapitalism visar väl med önskvärd tyd-

lätt kan stampa på oss och sammankoppla oss med sådant som tillfredställer massmedia med den falska bild som de målar upp.

Sen är man naturligtvis här för att man tror på sanningen. Sanningen som inte för Contra, utan snarare socialisterna samman

Vad hände se'n?

—en uppföljning och avslutning av *Contras* artikelserie

I sexton avsnitt har *Contra* skildrat utvecklingen i de tidigare sovjetrepublikerna. Efter som artikelserien sprider sig över flera år samlar vi i detta nummer en uppföljning av det som redovisats tidigare.

Sammanfattningsvis kan sägas att enbart två av de före detta sovjetrepublikerna på ett övertygande sätt valt demokratins och kapitalismens väg: Estland och Lettland. Men frågan är vad som händer i höst sedan Lettlands största bank gått i konkurs och hundratusentals letter förlorat sina sparpengar. Även i Litauen och Kirgisien har betydelsefulla reformer genomförts, men det finns oklarheter hur stabila dessa förändringar är. I en mellan-grupp finns Ryssland och Moldavien, medan Ukraina först under den allra senaste tiden börjat röra sig i reformvänlig riktning.

Georgien, Azerbajdzjan och Armenien har slitits sönder av inre eller yttre krig och därmed inte kunnat genomföra några nämnvärda reformer. Det är dock tveksamt om nuvarande makthavare skulle ha intresse av några reformer, även om de haft möjlighet.

Kazachstan, Tadzjikistan, Uzbekistan, Turkmenistan och Vitryssland är länder där knappast några framsteg alls uppnåtts. Det finns de som hävdar att diktaturerna i Uzbekistan och Kazachstan är värre än under den gamla sovjettiden.

Kazachstan

I en "folkomröstning" genomförd på gammalt sovjetiskt manér i slutet av april 1995 förlängdes president Nursultan Nazarbaevs mandat till år 2000. Genom folkomröstningen inställdes det planerade presidentvalet 1996. Men inte ens detta var nog för enväldshärskaren i Alma-Ata. Innan juni månads utgång meddelades att Nazarbaev utsetts till president på livstid. Då hade året redan börjat med att presidenten upplöst parlamentet och förklarat att ett nytt parlament skulle väljas senare, enligt en ännu inte antagen författning. Högsta Domstolen förklarade lägligt att valet 1994 var "olagligt", medan parlamentet själv sammanträdde och enhälligt förklarade att det skulle fortsätta att utöva sin lagstiftande makt. Dock utan att genomdriva beslutet i praktiken. Sedan upplösningen av parlamentet har presidenten själv haft all makt.

Kazachstan anslöt sig under 1995 till en tullunion med Ryssland och Vitryssland, vilket innebar att landet tog ett viktigt steg i riktning mot återförening med Ryssland. Dock bör noteras att Ryssland tagit mycket stora steg i riktning mot ett demokratiskt och kapitalistiskt samhälle – om man jämför med den nära nog totala bristen på re-

former i det av gammelkommunisterna styrda Kazachstan.

På ett område har dock kazacherna faktiskt genomfört vissa reformer, det gäller privatisering av mark, som är en viktig produktionsfaktor i det av jordbruk dominerade landet. Ytterligare 49 statliga fö-

retag har auktionerats ut efter en tjeckisk kupongmodell, där medborgarna fått kuponger som berättigat till köp av aktier i företagen. Åtminstone 22 av företagen såldes i sin helhet ut genom auktionen. Gammelkommunisten Sergej Teresjtjenko sparkades av president Nazarbaev i okto-

Ryska trupper finns i:

Armenien
Azerbajdzjan
Georgien
Moldavien
Ryssland
Tadzjikistan
Turkmenistan
Ukraina

Rubeln används i:

Ryssland
Tadzjikistan

Tullunion mellan:

Kazachstan
Ryssland
Vitryssland

ber 1994, eftersom Teresjtjenko inte "arbetade tillräckligt hårt för att införa marknadsekonomi". Det har dock ännu inte syns något resultat av efterträdaren Akezjan Kazjegeldins ansträngningar i den riktningen.

Moldavien

Kriget mellan moldaviska ryssar i öster och moldaver (rumäner) i väster har ebbat ut. Dock finns ett stort antal ryska soldater (från Ryska federationen) på plats och konflikten skulle sannolikt blossa upp igen om de ryska trupperna drogs tillbaka. I en folkomröstning har moldaverna uttalat sig för en fortsatt självständighet – det har annars funnits tankar om att Moldavien skulle slås samman med grannlandet Rumänien, men så lär nu inte bli fallet inom överskådlig tid.

På grund av att de öppna striderna nu avtagit kan Moldavien som första OSS-land ta emot investeringar från Väst med Världsbankens stöd. Ekonomin har börjat återhämta sig och det bördiga jordbruket kan dra in en hel del exportinkomster.

Uzbekistan

Uzbekistan förblir ett exempel på att allt kan förbli vid det gamla. Den gamla skolans män sitter kvar vid makten och några nämnvärda reformer har inte genomförts – vare sig av ekonomisk eller politisk art. På den politiska fronten har presidenten med tveksamma metoder låtit förlänga sin mandatperiod.

Georgien

När Contras förra artikel om Georgien publicerades hade gamle KGB-mannen (i åtta år var han chef för KGB i Georgien) och utrikesministern i Sovjetunionen Eduard Sjevardnadze tagit makten från den folkvalde nationalisten Zviad Gamsachurdia. Sedan dess har Gamsachurdia, som verkade i exil i Armenien och Ossetien, mördats och Sjevardnadze har stärkt sin ställning. Under sommaren 1995 lyckades han genomdriva att parlaments- och presidentval ska hållas den 5 november samt en ny författning, som gynnar Sjevardnadzes ställning som president. Än finns det ingen som effektivt kan utmana Sjevardnadze på det sätt som Gamsachurdia gjorde.

Georgien gick 1992 som tolfte stat med i OSS, den postsovjetska samarbetsorganisationen Oberoende Staters Samvilde, som

Georgiens mördade president Zviad Gamsachurdia under ett besök i Wien 1992

nu omfattar alla gamla sovjetrepubliker utom de tre baltiska staterna.

Sjevardnadzes gamla uppbackare från den organiserade brottsligheten, rånmördaren Dzjaba Ioseliani, som var en av dem som hjälpte Sjevardnadze till makten 1992, har i viss utsträckning desarmerats. Efter tre års dröjsmål har Sjevardnadze låtit avvärpa Ioselianis privata styrkor, som länge hade sitt högkvarter våningen under Sjevardnadzes.

Den kaotiska ekonomin har stabiliserats något, men ännu har landet inte infört någon egen valuta, utan handlar med "kuponer". Fortfarande har ekonomin stora problem, men inflationen är under kontroll och nu under tre procent – per månad. Georgien har samlat på sig skulder på sammanlagt 4 miljarder kronor för gas som levererats på kredit från i första hand Turkmenistan. I vintras stoppade Turkmenistan energileveranserna och georgierna fick frysa. Tre fjärdedelar av landets industri slogs ut i brist på energi. Nu i sommar har de forna turistorterna vid Svarta Havet varit gles besökta, på grund av det kaos och de oroligheter som landet gjort sig känt för under de senaste åren.

Ett stort projekt som diskuteras för närvarande är en oljeledning från Azerbajdzjan till Svarta havet. Eventuellt kommer ledningen att byggas via Georgien (alternativet är att bygga ledningen genom Ryssland). Byggandet av en oljeledning skulle betyda en viktig injektion för den georgiska industrin, och ge upphov till bety-

dande licensintäkter för framtida oljetransporter. Oljeproducenterna är dock inte helt begeistrade inför något av alternativen – en rysk ledning skulle passera igenom eller i närheten av Tjetjenien.

Ryssland spelar ett skickligt diplomatiskt spel för att stärka sitt inflytande i Georgien. Först backade ryssarna upp de abchasiska rebellerna i norra Georgien, som lyckades upprätta en självständig stat, för att sedan snabbt byta sida för att "hjälpa" georgierna att kväsa upproret. Ryssarna har också utverkat ett georgisk medgivande om att upprätthålla fyra militärbaser i Georgien under 25 år och försöker få till stånd ett övertagande av hälften av Georgiens rättigheter (ärvda från Sovjetunionen) att inneha stridsvagnar enligt avtalet om begränsning av konventionella vapen i Europa.

Ryssland

Ryssland står på ett helt annat sätt än de övriga före detta sovjetrepublikerna i den internationella nyhetsförmedlingens fokus och vi avstår därför från att i detalj gå igenom vad som hänt på den politiska fronten sedan vi förra gången skrev om Ryssland. En sådan redogörelse skulle lätt fylla flera sidor i Contra.

Låt oss bara sammanfattningsvis konstatera att det skett en rad betydelsefulla reformer både inom politik och ekonomi. En del av dessa reformer lär inte kunna tas tillbaka, även om gammelkommunisterna fortfarande har en stark ställning och gör sitt bästa för att stoppa reformarbetet.

Det är ännu för tidigt att säga att Ryssland slagit in på en väg som leder till demokrati och kapitalism. Men vi kan åtminstone säga att en sådan utveckling inte är omöjlig. Skulle Rysslands reformtakt placeras på en rankinglista bland de femton före detta sovjetrepublikerna skulle det nog bli en hedrande femteplats – efter de tre baltiska staterna och Kirgisien.

Kirgisien

Kirgisien genomförde i någorlunda demokratisk ordning parlamentsval i februari 1995. Tolv partier deltog och det hela gick i stort sett demokratiskt tillväga. Kirgisien är ett undantag i det annars av gammelkommunisterna kontrollerade Centralasien. Också ekonomin har därigenom utvecklats på ett gynnsamt sätt.

Azerbajdzjan

Förre presidenten Ajaz Motalibov försökte våren 1995 gripa makten genom en kupp, men försöket slogs tillbaka av nuvarande presidenten Gajdar Alijev (med ett förflutet som KGB-chef i Azerbajdzjan).

De senaste årens utveckling i Azerbajdzjan kännetecknas annars av kriget om Nagorno-Karabach. Detta av armenier bebodda område har intagits av Armenien och Azerbajdzjan har tvingats gå med på förödmjukande villkor för en vapenvila. Konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan har, som andra konflikter i området, utnyttjats av ryssarna för att flytta fram sina positioner. Det finns nu ryska soldater som bevakar eldupphörningen.

Estland

Estland är den av de före detta sovjetrepublikerna som mest framgångsrikt tagit avstånd från de gamla tankarna och den gamla regimen. Med klar målinriktning byggs ett demokratiskt och kapitalistiskt samhälle upp. Ex-kommunisterna har inget att säga till om i politiken, som istället styrs av partier som ofta har sin motsvarighet i den svenska riksdagen.

Exilester som flyttat tillbaka (eller till och med pendlat till Estland) spelade en viktig roll under övergångstiden. Så är till exempel Estlands ÖB en pensionerad amerikansk överste och flera ministrar hämtades från Sverige. Dock har nu inhemska ester kunnat ta över alltför av de ansvarsfulla posterna.

De senaste valen, som hölls i mars 1995, resulterade i att den konservativa Tiit Vähi blev statsminister, i koalition med ett bondeparti och centerpartiet. Vähi är anhängare av estnisk anslutning till både EU och NATO. Resterna av det gamla kommunistpartiet blev inte representerat i riksdagen och fick bara 1,8 procent av rösterna. Ett annat parti som blev utslaget ur parlamentet var monarkisterna, som tidigare hade 8 mandat. Monarkisterna pläderar för införande av monarki och anser att svenske prinsen Carl Philip är rätt man att bli estnisk kung.

Oppositionspartierna i Estlands riksdag har närmast en nyliberal inriktning och vänder sig mot regeringens intresse för att skydda jordbruket med tullar och behålla en rad sociala bidrag, något som åtminstone centerpartiet under Edgar Savisaar slår vakt om.

Den estniska ekonomin utvecklas snabbt

och idag svarar handeln med Ryssland bara för något tiotal procent. Finland och Sverige har jämte USA och Tyskland växt fram som viktiga nationer i den expanderande estniska utrikeshandeln.

Ukraina

Ukrainas omstridda Svartahavsflotta delades ursprungligen lika mellan Ryssland och Ukraina. Sedan de ukrainska skulderna till Ryssland växt gick landet med på att överlåta hela flottan till Ryssland, men under sommaren 1995 har en ny överenskommelse träffats som innebär att Ryssland får hand om 80 procent av Svartahavsflottan. Ryssarna får också behålla flottbasen i Sevastopol på Krim – som är en del av Ukraina. Det är oklart om ukrainarna själva tillåts ha sina fartyg baserade i Sevastopol.

Ukrainas havererade ekonomi har hjälpligt hjälpts av ryska krediter. Bland annat har Ryssland levererat energi på kredit för 15 miljarder kronor, en skuld som Ukraina har svårt att reglera. Under 1993 var inflationen 10 200 procent, för att under 1994 sjunka till "hanterliga" 400 procent! I år lär inflationen bli ännu lägre.

Den ukrainska inrikespolitiken har under senare år kännetecknats av konflikterna mellan presidenten och parlamentet. Sommaren 1994 valdes Leonid Kutjma till president. Han har en bakgrund som chef för en raketfabrik och efterträdde den mer traditionella sovjetpolitikern Leonid Kravtjuk. Kutjma råkade snabbt i konflikt med det ukrainska parlamentet, som kontrolleras av gammelkommunisterna (men med en betydelsefull demokratisk opposition). Kutjma gick i stort sett segrande ur konflikten. I slutet av 1994 lyckades han få parlamentet att anta en plan för planekonomins avskaffande (!), trots mycket hårt motstånd från gammelkommunisterna. I april avsatte Kutjma, med parlamentets stöd, regeringen, sedan den motarbetat genomförandet av Kutjmas ekonomiska plan. Kutjma lyckades också i juni 1995 genomdriva att en ny författning ska röstas fram inom ett år. Den nya författningen kan förväntas beskära gammelkommunisternas inflytande.

Ukraina har förlorat mycket tid på grund av gammelkommunisternas kvardröjande makt. Det verkar dock som om den nye presidenten Leonid Kutjma håller på att vrida Ukraina ur gammelkommunisternas grepp. Skulle så bli fallet har landet ge-

nom sin bördiga jord och sin stora industriella bas stora möjligheter att snabbt utveckla sin ekonomi.

Tadzjikistan

I Tadzjikistan genomfördes presidentval med två kandidater i november 1994. Den redan tillförordnade presidenten Imamali Rachmonov fick 60 procent av rösterna, hans konkurrent Abdumalik Abdulajanov 35 procent. Haken var att det fanns 25 000 ryska soldater i landet när valet genomfördes och att de muslimska och liberala krafter som hade makten i Tadzjikistan under en period 1992 inte hade möjlighet att delta i valen. Den vinnande kandidaten kom från de sydliga klanerna av ex-kommunisterna och den förlorande från de nordliga klanerna av ex-kommunisterna. I de parlamentsval som hölls i februari 1995 fanns bara ett parti. Abdulajanovs ex-kommunisterna hindrades att ställa upp, liksom de som hade en mer grundläggande kritik mot regimen. Slutresultatet blev ett val av gammalt kommunistiskt snitt. Oppositionen beslöt på goda grunder att bojkotta valen, Abdulajanovs lillebror förklarade inför parlamentsvalet att "inte ens under sovjettiden hade vi en sån diktatur som nu".

Under 1992 pågick ett inbördeskrig mellan ex-kommunisterna och demokratiska krafter. Sedan ex-kommunisterna och Rachmonov fått kontroll över landet har en halv miljon människor flyttat landet till Afghanistan – även om den del senare kunnat flytta tillbaka. Ledaren för den muslimsk-demokratiska oppositionen i parlamentet, Saheb Nazarov, sköts till döds några dagar innan jul 1992 och sedan dess har kommunisterna haft överhanden. De muslimska gerillastyrkorna (som i just Tadzjikistan faktiskt står på den demokratiska och liberala sidan) har kämpat mot de ryskstödda regeringstrupperna. De ryska styrkorna har tvingat rebellerna att gå över gränsen till Afghanistan, där de kan räkna med stöd från den lokala befolkningen. Under den allra senaste tiden har den muslimska gerillan åter börjat aktivera sig, efter en tids passivitet i samband med president- och parlamentsvalen.

Ex-kommunisterna fortsätter att styra Tadzjikistan med ryska bajonetter som stöd. Premiärministern Karimov uttalade sig nyligen om att Sverige var en modell för Tadzjikistan. Det framgick att modellen avsåg det Sverige som fanns för tio år sedan och som förde direkt till krisen.

Den ryska rubeln är valuta i Tadzjikistan, som den enda före detta sovjetrepubliken vid sidan av Ryssland.

Litauen

Litauen går i täten för utvecklingen av det forna Sovjetunionen. Landet var först att utropa sig självständigt och först att få sin självständighet erkänd. Landet var också först om att få tillbaka kommunister vid makten – om än kraftigt reformerade kommunister. Nu har lokalval genomförts och återigen går Litauen (förhoppningsvis) i täten. De reformerade kommunisterna fick mindre än 20 procent av rösterna och största parti blev Fosterlandsförbundet med nästan 30 procent av rösterna.

Vitryssland

I juni 1994 vann Alexander Lukasjenko presidentvalet i Vitryssland. Lukasjenko hade då gjort sig känd som en av de sista som höll fast vid det forna Sovjetunionen, men också som en man som bekämpade korrupktion och fiffel – något som kan låta motstridigt. Under det gångna året har han ägnat sig åt att stoppa de marginella privatiseringsplaner som funnits i landet och åt att försvaga parlamentet. Den märkliga vitryska författningen har hjälpt honom på vägen. Får ingen kandidat tillräckligt många röster i parlamentsvalet står platsen vakant i avvaktan på en ny valomgång. Ett minimikrav är att halva valmanskåren röstar i en valkrets, om inte blir platsen obesatt. Och blir inte tillräckligt många kandidater valda saknar parlamentet beslutsrätt. I just den situationen har Lukasjenko manövrerat in sig. Han har "vunnit" parlamentsvalet genom att parlamentet inte är fulltaligt. Då kan presidenten ensam bestämma.

Vitrysslands svaga ekonomi och nära kulturella koppling till Ryssland har snabbt fört landet i armarna på den store grannen. Snart är Vitryssland bara till namnet en självständig nation. Tullarna mellan Ryssland och Vitryssland ska avskaffas och alla gräns- och tullstationer avvecklas. Alexander Lukasjenko har uttalat sig för en fortsatt integration mellan de två länderna och ser gärna att de i framtiden smälter samman till en nation. Än har dock inte ryssarna accepterat att ta över konkursboet och vägrat att låta återinföra rubeln i Vitryssland.

Den vitryska flaggan har – genom en folkomröstning – ändrats och ser idag ut

som på den sovjetiska tiden – med enda skillnad att hammaren och skäran saknas. Ryskan har också återinförts som officiellt språk – vid sidan av vitryskan. Det är den första (och enda) före detta sovjetrepubliken som har återinfört ryska som officiellt språk.

Turkmenistan

I december 1994 genomfördes ett parlamentsval i gammal sovjetisk stil i Turkmenistan. Det hävdades då att 99,8 procent av väljarna deltog i valet, vilket skiljer sig markant från andra före detta sovjetrepubliker, som har svårt att uppnå ens 50 procent. Det fanns 50 kandidater till 50 platser i parlamentet. Samtliga kandidater var nominerade av president Saparmurats Nizjasovs parti. Dock hade väljarna möjlighet att rösta nej till en kandidat och alla fick inte 100 procent av rösterna. En kandidat fick till och med så låg andel som 76 procent... Turkmenernas herre, som presidenten officiellt kallas fick dock 99,5 procent av rösterna.

I maj 1995 undertecknades 23 olika samarbetsavtal mellan Ryssland och Turkmenistan, vilka medverkar till att stärka det ryska inflytandet över Turkmenistans rika olje- och gasindustri.

Armenien

Armenien är liksom Georgien ett bördigt kristet land i Kaukasus med enorma utvecklingspotential. Precis som Georgien har landet spelat bort de möjligheter som fanns genom militära äventyr. I Armeniens fall har det dock handlat om en fullt förståelig operation för att ta över kontrollen över det armenisk-befolkade området i Nagorno-Karabach (som av Stalin skänktes till det muslimska Azerbajdzjan). Men sex års krig har kostat Armenien stora resurser och allt reformarbete har nedprioriterats. Nu råder vapenvila och det återstår att se om Armenien ska gripa chansen att utveckla landet i demokratisk och kapitalistisk riktning.

Lettland

Artikeln om Lettland publicerades i förrförra numret och några större förändringar har inte skett i landets demokratiska och kapitalistiska politik. Näst Estland är Lettland den före detta sovjetrepublik som mest konsekvent brutet med det förflutna. Man planerar att göra så än mer i framtiden. I den nya försvarsplanen, som ska diskuteras

av parlamentet i höst, utgår man från att de ryska vapen som Lettlands små försvarsstyrkor har idag ska bytas ut mot västerländska, så att landet anpassar sig till NATO-standard.

Parlamentsval kommer att hållas i oktober. Det kan bli svårt för den borgerlige statsministern Maris Gailis att behålla makten. Hundratusentals letter förlorade sina sparpengar när landets största bank gick i konkurs. Gailis har lovat att lettiska staten ska hålla spararna skadeslösa, men det är tveksamt om han kan infria det löftet innan valet.

Slutligen några ord om Janis Pinups, mannen som gömde sig i en bunker som han byggde under en gödselstack i slutet av Andra världskriget. Han väntade i femtio år på att hans land skulle befrias från de ryska ockupanterna. I maj 1995 ansåg han att tiden var mogen och kröp fram ur sitt gömsle. Kvar av ryska militära installationer i Lettland finns bara den ryska radarstationen i Skundra, men även den ska vara evakuerad inom fyra år.

Tidigare artiklar i serien har behandlat Kazachstan i nr 5 1992, Moldavien i nr 6 1992, Uzbekistan i nr 2 1993, Georgien i nr 3 1993, Ryssland i nr 4 1993, Kirgisien i nr 5 1993, Azerbajdzjan i nr 6 1993, Estland i nr 1 1994, Ukraina i nr 2 1994, Tadzjikistan i nr 3 1994, Litauen i nr 4 1994, Vitryssland i nr 5 1994, Turkmenistan i nr 6 1994, Armenien i nr 1 1995, Lettland i nr 2 1995 och "alla de små krutdurkarna" i nummer 3 1995. Vi har i och med detta nummer artikel avslutat artikelserien.

Det går bra att rekvirera tidigare nummer av Contra för 25 kronor per styck. Eller för 200 kronor alla tidigare utgåvor av Contra som innehåller artiklar i serien.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Carl Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, försvivt inte annat markeras med citationstecken.

Dyra pensionsbetalningar

Att göra betalningar till utlandet är dyrt. Femtio-hundra kronor är en normal kostnad även för en betalning på några kronor. Ändå har riksförsäkringsverkets månatliga pensionsutbetalningar fortsatt även när själva utbetalningskostnaden varit större än det utbetalda beloppet. Många utländska medborgare som arbetat en kortare tid i Sverige har tjänat ihop rätt till ATP, men bara en liten rätt. Den rätten ombesörjs genom månatliga utbetalningar, ja till och med så låga belopp som en krona i månaden betalas ut. Inte mindre än tio procent av alla pensionsutbetalningar till utlandet består av belopp på mindre än 100 kronor per månad! Ändring på utbetalningsrutinerna är dock utlovad!

En tredjedel av inkomsten kommer från det offentliga

34 procent av svenskarnas totala inkomst är idag pensioner, bidrag och liknande från

den offentliga sektorn. Under de senaste åren har de pengar som kommer från den offentliga sektorn ökat med 57 procent, samtidigt som arbetsinkomsterna bara ökat med 14 procent. Den kraftiga ökningen av pengarna från den offentliga sektorn beror nästan helt på den höga arbetslösheten. Om man räknar bort de bidrag och ersättningar som har att göra med arbetslöshet har pengarna från den offentliga sektorn varit ungefär lika stora.

Ett allt fattigare Sverige

År 1970 var Sveriges BNP den tredje högsta i industriländernas organisation OECD. År 1985 låg den svenska BNPn fortfarande tre procent över genomsnittet bland OECD-länderna. Enligt senast tillgängliga siffror ligger Sverige ungefär 10 procent under genomsnittet. Möjligen kan vi räkna med bättre jämförelsesiffror i år. Mexiko, som väger tungt på grund av sin stora folk-mängd (90 miljoner invånare), har blivit medlem i OECD och drar ner genomsnittet.

Moderater pungslög kommunen på bidrag

När Haninge (länge Sveriges ekonomiskt sämst skötta kommun) i krisens spår började kontrollera om utbetalda föreningsbidrag kommit till rätt mottagare blev

granskningen pinsam för moderaterna. Granskningen avslöjade att fyra föreningar under bara ett år fuskat till sig en halv miljon kronor. Två av de fyra föreningarna har koppling till moderaterna: Aktiv Ungdom och Medborgarskolan. Kommunen har begärt tillbaka ungefär hälften av de pengar som delades ut som bidrag under ett år.

Revisorerna har konstaterat att det med tanke på lokaler och ledare helt enkelt inte har varit möjligt att genomföra så många aktiviteter som organisationerna påstått. I en del fall har det också visat sig att samma aktiviteter anmälts hos både Aktiv Ungdom och Medborgarskolan. Granskningen kommer nu att fortsätta med tidigare års bidrag, eftersom de var ungefär lika stora. Övriga sju kontrollerade organisationer klarade sig utan anmärkning eller med någon mindre kritik.

Kommunist eller ej?

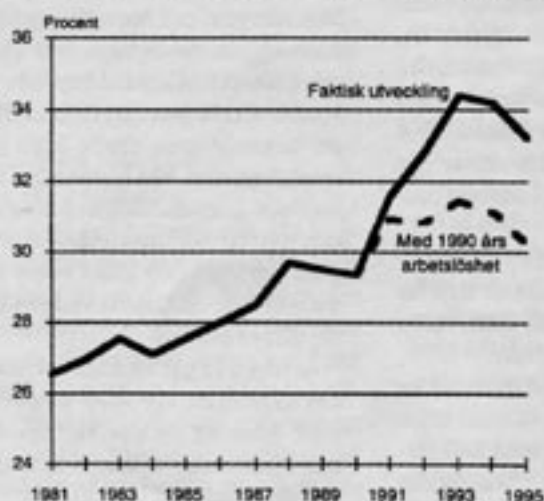
Guðrun Schyman – medlem i Marxist-Leninistiska Kampförbundet innan hon anslöt sig till Vänsterpartiet Kommunisterna – hävdar ibland att partiet numera inte är kommunistiskt. Det är versionen för inhemskt bruk. När hon träffade EU-parlamentets vänstergrupp (dit kommunistpartierna hör) presenterade hon den utländska versionen: Vänsterpartiet är Europas äldsta kommunistparti... Hennes partisekreterare Lars Ohly har en mer rättfram inställning: "Jag är kommunist, har alltid varit kommunist och står för det!". Och Guðrun Schyman själv sa följande, kort innan murens fall 1989: "Kommunismen har inte gått in i en avgörande kris. Det är snarare tvärtom, när man ser på utvecklingen i Östeuropa. Den kraft som utvecklas där är oerhört hoppningivande, och står inte i motsättning till att de fortfarande är socialistiska länder" Folkpartiets nya ledare Maria Leissner har attackerat Guðrun Schymans vacklande inställning och utmanat henne på debatt – utan att få ja. Maria Leissner avslutar ett kritiskt inlägg i Göteborgs-Posten med följande ord: "Jag har mycketårt att tro att svaret på dessa utmaningar [arbetslösheten, EU-politiken] finns hos dem som tillbringade 70-talet i marxist-leninistiska kampförbundet, 80-talet i vänsterpartiet kommunisterna och 90-talet med att förneka sitt förflutna".

Statligt stöd till terroristgrupp

Civildepartementet betalar enligt Aftonbladet bidrag till föreningen Antifascistisk Aktion (AFA). Bidraget ges bland annat för att AFA ska kunna bedriva skolturnéer och tala om "antirasism". När civildepartementet inte betalar bidrag är det istället polisen som håller ögonen på föreningen. AFA anses av polisen vara embryot till en svensk terroriströrelse av tysk eller italiensk modell. När AFA kastar molotovcocktails mot obeväpnade demon-

"Bidragkvoten"

Transferreringar som andel av hushållens totala inkomster före skatt

stranter är det naturligtvis inte fråga om antirasism, utan angrepp mot den grundlagsfästa yttrandefriheten i Sverige (som gäller lika mycket för AFA som för deras motståndare i Sverigedemokraterna).

Ministerns rådgivare...

Energi- och bostadsminister Jörgen Andersson har en politiskt sakkunnig vid namn Per Kågeson till rådgivare. Kågeson har en solid bakgrund i vpk och framförallt varit verksam i antikärnkraftsrörelsen.

Knapert för företagarna

Det är inte så lätt som många tror att tjäna stora pengar som företagare. De allra flesta företagarna har betydligt lägre inkomster än löntagarna och dessutom betydligt längre arbetstid. 70 procent av företagarna tjänar under 250 000 kronor om året. Normalarbetstiden ligger kring 60 timmar med tre veckors semester. Det innebär en timlön på 60 kronor, vilket kan jämföras med ungefär 100 kronor för en genomsnittlig industriarbetare. Siffrorna har genom SIFO tagits fram av Näringslivets Ekonomifakta. Undersökningen avser enbart de företagare som har anställd personal. Det äkta paret som sköter tobaksaffären på hörnan har säkert ännu lägre lön för mödan.

APK i typisk fifflarkonkurs

Arbetarpartiet Kommunisterna, APK, har gått i konkurs. APK är de gamla Moskva-kommunisternas hemvist och det var bara några år sedan den närstående organisationen Förbundet Sverige-Sovjetunionen gick i konkurs på grund av vidlyftiga affärer i cirkusbranschen. APKs konkurs har dock en annan bakgrund. Partiets tidning Norrskensflamman har varit en självständig juridisk person, där en del ledande APK:are ägt aktier. När maktbalansen mellan fraktionerna i partiet ändrades innebar det inte nödvändigtvis att makten i Norrskensflamman flyttades och plötsligt drev tidningen och partiet var sin linje. Partiet ansåg sig äga både Norrskensflamman och en fastighet i Stockholm. Men nu har Stockholms tingsrätt fastslagit att så inte var fallet. Fastigheten tillhörde Norrskensflamman, som hade rätt att kräva hyra från APK. Den hyran blev för mycket och partiet försattes i konkurs. Konkursen var dock planerad enligt förödeme som man brukar se i näringslivets gårdesgårdsserie. Medlemmarna flyttades över till en ny organisation och se, APK

kan fortsätta sin verksamhet trots konkursen.

De finska Moskvakommunisternas parti gick i konkurs 1992. Den konkursen förklarades av att partiet satsat sina tillgångar i aktier och en butikskedja för exklusiva damkläder, vars förluster förde partiet till konkursen. Också i Finland var konkursen välplanerad och verksamheten fortsatte inom ramen för en nybildad organisation.

Risken att härma Sverige

Sveriges urusla finanser kan nu användas som avskräckande exempel runt om i världen. Tidningen *The Economist* berättade i somras om de stora budgetunderskotten i Los Angeles under rubriken "The perils of imitating Sweden" (Risken att härma Sverige). Enligt *The Economist* har de frikostiga sociala programmen i Los Angeles av sina kritiker beskrivits som en ansträngning att skapa ett "Little Sweden". Men nu har sanningen – det vill säga ekonomin – sprungit ifatt inte bara i det verkliga Sverige utan också i Los Angeles.

Jakt på friskolor

Skolverket har skaffat sig en ny "trevlig" arbetsuppgift: att jaga friskolor. Två procent av landets elever går i friskolor. Men skolverket lägger ner två tredjedelar av sina granskingsresurser på friskolorna. Även de äldsta och bästa friskolorna – som har studieprestationer långt över genomsnittet för de kommunala skolorna – kritiserar av skolverket. Om samma nit ägnades de kommunala skolorna skulle många tvingas stänga.

De friskolor som inte följer de kommunala skolornas timplaner kritiserar – men vad är det för vits med friskolor om de inte kan erbjuda alternativ? Maria Elementar, en sedan länge etablerad skola med utomordentligt gott rykte i Stockholm, kritiserar för att skolan ger eleverna mindre idrottsundervisning än i den kommunala skolan och att skolan saknar datasal. 99,4 procent av Maria Elementars elever går vidare till gymnasiet och 97,2 procent fullföljer sina studier.

En annan välrenommerad skola som kritiserats är Enskilda Gymnasiet, skolan för Stockholms finansiella elit, med bland annat två prinsessor som elever.

En angreppspunkt är att friskolorna tar ut terminsavgifter som anses vara oskäligen. En del politiker vill till och med helt förbjuda terminsavgifter – trots att det bidrag till kostnaderna som friskolorna får är 75

procent av de genomsnittliga kostnaderna i de kommunala skolorna (detta bidrag sänktes från 85 procent, som var den nivå som gällde när skolpengen infördes av den borgerliga regeringen).

I Stockholm har andra paragrafryttare försökt stoppa en muslimsk friskola i närheten av Rinkeby. Majoriteten, som bestod av socialdemokrater och kommunistar, ansåg – utan att själva ha tittat på dem – att lokalerna var olämpliga. De låg nämligen i ett industriområde. I själva verket var det en utbildningslokal som låg i ett område med nästan enbart kontor.

Fram till några dagar innan skolstarten var det tvärstopp för friskolan, med hänvisning till olämpliga lokaler, vars olämplighet bara konstaterats på papperet.

Journaliststormen innan VM i friidrott

I och med att VM i friidrott fick vi ännu ett exempel på den svenska journalistikens intresse för att provocera.

Ordföranden i internationella friidrottsförbundet, IAAF, dr Primo Nebiolo, gästade Britt-Marie Mattson i TV 2s *Nattcafé* för en intervju. Redan efter 7-8 minuter fick Nebiolo nog. Då hade Mattson frågat om det var sant att han var en diktator, som ryktena tydligen påstod, och sedan om korruptionsanklagelser som inte finns längre, eftersom Nebiolo friades i utredningarna i Italien.

Med tanke på hur lite detta har med VM att göra, så reser Nebiolo på sig och lämnar studion. Nebiolo berättade också att en annan journalist direkt hade gått fram på gatan och frågat om det var sant att han var en diktator!

Att Nebiolo reste på sig ledde till storm bland journalisterna som målade upp Nebiolo som om han själv tyckte att han närmast var en kejsare. När sedan VM-generalen Ulf Ekelund samlade till presskonferens, där han uttryckligen *vådjade* om att journalisterna skulle ägna sig åt det sportsliga, som VM handlar om, så blir den samlade journalistikaren närmast sjövildd och hävdar att "maktmänniskor försöker göra intrång i den frihet vi har som journalister och bestämma vad vi får och inte får skriva om".

Att det inte går att ändra på journalisternas strävanden har vi för länge sedan förstått. Men att de inte kan ta emot kritik och lyssna till vädjanden är nog värre än vad de flesta trodde.

Niclas Thorselius

UTLANDS-NYTT

Sopgubbar bättre ekonomer än finansministrar

Den brittiska tidningen *The Economist* ställde i slutet av 1984 frågor om den ekonomiska framtiden till fyra olika grupper: en grupp finansministrar i olika OECD-länder, en grupp styrelseordföranden i multinationella företag, en grupp studenter vid Oxford University och en grupp sopgubbar i London. Frågorna var spridda över ett brett fält, till exempel vilken inflationstakt som i genomsnitt kunde förväntas under de kommande tio åren, vart oljepriset skulle ta vägen, hur hög dollarkursen skulle vara etc. Det visade sig nu tio år senare, när facit finns, att företagsledarna och sopgubbarna var lika bra spågubbar. Oxfordstudenterna var klart sämre, medan finansministrarna utmärkte sig som de med i särklass sämst grepp om den ekonomiska verkligheten. Vad säger Göran Persson?

"Framsynta" ledare i Vietnam

Vietnam håller återigen på att bli ett favoritland i svenska media. Nu för att landet inför den ekonomiska politik som kommunisterna i norr utplånade när de erövrade det demokratiska och marknadsekonomiska Sydvietnam 1975. Naturligtvis är det fortfarande kommunistpartiet som härskar och alla oliktankande kastas i fångläger. Men ändå... En av de "mysiga" och rentav "liberala" personerna i den vietnamesiska partiledningens absoluta topp är Dao Duy Tung (han anses vara nummer fyra i hierarkin i partitoppen). Tung kom tillbaka efter en längre vistelse i Rumänien och lovordade Ceausescus regering. Två veckor senare föll regeringen i Bukarest...

Stalinismens sista fäste tar fler steg bakåt

Medan ekonomin i det kapitalistiska Sydkorea blomstrar går det sämre och sämre för varje år i det av planhushållning och kommunism härjade, men på råvaror rika, Nordkorea. 1994 var det femte året i rad som Nordkorea uppvisade sjunkande bruttonationalprodukt. I Nordkorea skickas en tredjedel av invånarna i huvudstaden Pyongyang ut på landet för att arbeta extra med skörden, som blivit katastrofal. Nordkorea har till och med vänt sig till

den gamla fienden Japan med en vädjan om livsmedelshjälp. Även Sydkorea skickar livsmedelshjälp till Nordkorea.

Sydkoreas ekonomi växer med mellan fem och tio procent per år och landet är i alla avseenden en modern industrination. Uppskattningsvis 100 000 nordkoreaner sitter i arbetsläger, samtidigt som den ledande eliten har obegränsad tillgång till lyx som Mercedes-bilar och fransk konjak.

Diplomatiska framsteg för Republiken Kina på Taiwan

Republiken Kina, den fria kinesiska staten på Taiwan, som därutöver bara kontrollerar några få öar som tillhör Fukienprovinsen, har länge varit diplomatiskt isolerad. Bara ett drygt tjugotal länder, främst i Sydamerika och Afrika, har upprätthållit fulla diplomatiska förbindelser med Republiken Kina. En framgång är att Sydafrika, under Nelson Mandela, valt att hålla kvar vid de gamla förbindelserna med Republiken Kina. I ett annat afrikanskt land, Gambia, har regeringen nyligen beslutat att återuppta förbindelserna med Republiken Kina, utan att för den skull avbryta förbindelserna med kommunistregimen i Peking. Peking har protesterat, men protesterna har varit förhållandevis vaga och Gambia är nu det första land som upprätthåller fulla diplomatiska förbindelser med bägge de kinesiska staterna.

Tidigare i år gjorde president Lee Teng-hui ett privat besök i USA (för att delta i ett jubileumsfirande på sitt gamla universitet, Cornell). Besöket, som var godkänt av Vita huset, föranledde livliga protester från Peking. Den största diplomatiska framgången uppnådde dock premiärminister Lien Chan, som dels genomförde ett privat besök i Österrike och Ungern, men också hade överläggningar med Tjeckiens president Vaclav Havel och premiärministern Vaclav Klaus. Klaus är den mest renlirige anhängaren av marknadsekonomi som innehar ett statsministerämbete i Europa och det finns därför av naturliga skäl en rad beröringspunkter med Republiken Kina, som också är en av marknadsekonomis banérförare.

(Kwang Hwa Ny, *The Free China Journal*)

Livsmedelsöverskott i Indien

Sedan Indien övergett planekonomin och börjat införa marknadsekonomiska reformer 1991 har det uppstått ett betydande spannmålsöverskott. Indiens problem är idag inte hur man ska kunna transportera livsmedelshjälp från utlandet till de behövande i Indien, utan hur man ska kunna transportera spannmålsöverskottet till världsmarknaden.

Visserligen har priserna på spannmål gått upp i Indien, men det har också köpkraften. Köpkraften har ökat så mycket att efterfrågan på spannmål minskar. Den nya medelklassen i Indien har råd att äta kött, ägg och mjölk istället för bröd. Följden har blivit en export på flera miljoner ton spannmål per år.

Tyvär har det under sommaren uppstått vissa tvivel om Indiens långsiktiga intresse att avskaffa det gamla nationalistiska regleringssamballet. En av Indiens delstater, Maharashtra (där Bombay ligger), bytte nyligen regering. Den nya regeringen förklarade att den inte avsåg att fullfölja ett kontrakt om byggandet av en kraftstation, som tecknats med Texas-företaget Enron. Projektet, på 2,8 miljarder dollar, var den största utländska investeringen någonsin i Indien, och det var uppenbart att det var protektionistiska skäl som låg bakom. Enron, som redan satsat 300 miljoner dollar på projektet, kommer naturligtvis att vara ett avskräckande exempel för andra utländska företag som överväger investeringar i Indien.

Milisrörelsen i USA

När Timothy McVeigh sprängde (han nekar till sprängningen, men det finns åtskilligt med tekniska bevis mot honom) en federal byggnad i Oklahoma City i luften kastade sig vänsterinriktade amerikanska journalister över den s k milisrörelsen. Det visade sig nämligen att Timothy McVeigh vid ett tillfälle besökt ett möte som ordnats av Michigan Militia, en organisation som lite påminner om hemvärnet i Sverige, men är organiserad som en privat förening. Milisrörelser har växt upp som svampar ur jorden i USA under de senaste fem åren och de har vanligen varit ordentligt högerinriktade – till stor irritation för de vänsterkrafter som är så dominerande i amerikanska media. Också i svenska media skrevs om milisrörelsen och kopplingar som gjorts till bomben i Oklahoma City.

Faktum är att McVeigh vid ett enda tillfälle besökt ett möte i Michigan. Han blev emellertid utkastad av arrangörerna redan innan mötets slut, eftersom de menade att han inte hade något i rörelsen att göra, sedan de hört och sett hur han agerade på mötet.

En som hört av sig och hyllat McVeigh är annars Libyens diktator Muammar Khadafi. Khadafi ser bomben i Oklahoma City som det första uttrycket för det amerikanska folkets växande protest mot regeringen. Det var en "reaktion mot tyranniet". Khadafi räknar med att protester som de i Oklahoma City ska få Bill Clinton på fall och erbjöd denne generöst nog asyl i Libyen, som han betecknade som det "enda säkra landet i världen".

Atlas Shrugged blir film

Ayn Rands mäktiga roman *Atlas Shrugged* kommer att filmatiseras. Ett företag med namnet Atlas Products kommer att satsa 50 miljoner dollar på produktionen. Det räcker till en riktig storfilm, även om det är en bra bit kvar till Kevin Costners *Waterworld* (den dyraste filmen i historien) för 200 miljoner dollar.

Atlas Shrugged utgavs av den landsflyktiga ryska författarinnan Ayn Rand 1957 och har sedan sålts i miljontals exemplar. Den har även getts ut i svensk översättning (tre tjocka band) under titeln *Och världen skälvde*. Det är framtidsvision av det socialistiska samhällets sammanbrott.

Två av Ayn Rands böcker har tidigare filmatiserats. Den mest uppseendeväckande filmen gjordes 1942 under Andra världskriget. Det var "*We the living*" (*De levande* på svenska, *Noi Vivi* på italienska), som utan författarinnans vetskap filmatiserades i Italien i två delar (på den tiden var det vanligt med filmföljetonger på biograferna, fortsättning följde veckan därpå på den lokala biografen). Bokens motiv är hämtat från den ryska revolutionen och filmen passerade censuren, eftersom censorn ansåg den vara antisovjetisk. I själva verket var filmen antitotalitär och lika mycket riktad mot fascismen som mot kommunismen. Det upptäckte Mussolini under filmens första vecka. Alla kopior beslagtogs och del två fick aldrig visas. Producenten hade dock gömt undan originalet, som kunde plockas fram efter krigets slut. Ayn Rand fick själv möjlighet att se filmen och medverkade vid den slutredigering som gjordes i USA på 1980-

talet för att få ner de två filmerna till normal spelfilmslängd. För entusiaster finns nu filmen att köpa på video i USA.

The Fountainhead (Urkällan på svenska), som handlar om en visionär arkitekt i mellankrigstidens New York, filmatiserades i USA i slutet av 1940-talet. Clark Gable spelade huvudrollen.

Miljöfarliga elbilar

Tre vetenskapsmän, Lester B. Lave, Chris T. Hendrickson och Francis Clay McMichael har studerat miljöeffekterna av elbilar. Utgångspunkten var nu existerande teknik, det vill säga blybatterier. Studien visade att elbilarna kommer att sprida 60 gånger så mycket bly per kilometer som en bensindrivna bil som använder *blyad* bensin. Nickel-kadmium-batterier och nickel-metall-hydrid-batterier – de två bästa alternativen till blybatterier – skulle visserligen inte sprida någon bly, men andra tungmetaller. Dessutom är de för närvarande betydligt dyrare än blybatterierna och redan med blybatterier är kostnaderna för elbilar betydligt högre än för besindrivna bilar.

Gorbatjov om kommunismen

Sovjetunionens siste president Michail Gorbatjov har nyligen gett ut sina memoarer. De finns nu tillgängliga på tyska under titeln "*Erinnerungen*" (Siedler Verlag) och omfattar över 1200 sidor. Contra ger här två citat som redovisar vad världskommunismens banérförare under slutet av 1980-talet ansåg om den ideologi han företrädde:

"Den huvudsakliga förklaringen till förändringarna [i östblocket] var inte att söka i det imperialistiska Västs manipulationer. Vad som i själva verket låg bakom förändringarna var alla folks oemotståndliga strävan efter frihet och deras önskan att befria sig från närvaron av främmande

militärbaser, främmande trupper på det egna territoriet, ja att bli befriade från Storebrors överhöghet".

"Den kommunistiska rörelsens kris och sammanbrott var i grunden oundvikligt. Krisen skapades av den inneboende svagheten i den kommunistiska idén, den idé vars förverkligande ledde till grundandet av ett totalitärt samhälle. Denna modell gick med nödvändighet förr eller senare mot sin undergång".

Provsprängningarnas gömda synvinklar

Ingen har kunnat undgå hysterin kring Frankrikes beslut att återuppta provsprängningar av kärnvapen. Nyhetssändningar i radio och TV liksom alla nyhetstidningar vältrar sig i sanktioner, demonstrationer, bojkotter och protester från högt uppsatta personer världen över. Contra vill komplettera med några andra synpunkter.

Till att börja med, med tanke på allt tal om "gemensamt europaförsvar" (WEU) och turena kring detta jämfört med NATO, kan man fråga sig vad detta europaförsvar ska ägna sig åt, om inte att se till att vidareutveckla försvarskraften.

Vidare börjar det märkas vissa isolationistiska strömningar i USA, som menar att Europa borde få klara sig själva, vid ett fientligt angrepp. Således går vi i Europa en ganska osäker framtid till mötes. Då kan modernt framställda kärnvapen avskräcka från angrepp.

Man bör också titta närmare på de protestaktionerna som genomförs, hur gott syftet är och vad som kunde göras i stället. Innan provsprängningshysterin, kunde vi överallt i media se hur Kina behandlar nyfödda flickebarn, bl a genom att binda fast dem i stolar för att sedan låta dem dö. Den upprörda opinionen världen över försvann lika fort som den kom. Nu är det bara provsprängningar vi hör talas om. Man frågar sig om det inte vore mer värdefullt att stå och protestera utanför Kinas ambassad än exempelvis att stå utanför Systembolagen och uppmana folk att bojkotta franska viner.

Apropå Kina, så är det också ett land som provspränger; de gör det mycket och de gör det regelbundet. Ännu ett skäl att protestera mot Kina! Kinas totalitära diktatur är och kommer länge att vara ett stort hot. Frankrikes president Jacques Chirac sade att Europa kommer att tacka honom en dag. Kanske får han rätt...

Niclas Thorselius

Det kalla krigets hjältar:

Chiang Kai-shek - han enade Kina

Av Tommy Hansson

Om Chiang Kai-shek kan det sägas – och har sagts – åtskilligt. Oavsett värdeomdömen var det dock Chiang som 1928 hissade den kinesiska nationalflaggan i Peking, detta sedan kommunisterna besegrats i inbördeskriget. Därmed var det väldiga Mittens rike för första gången enat.

I våra dagar torde dock Chiang i första hand vara ihågkommen som den som genom att upprätta Republiken Kina på Taiwan lade grunden för "det taiwanesiska undret". Det är på den grunden som dagens Taiwan fortsätter att frodas som en såväl ekonomisk som politisk framgångshistoria.

Chiang Kai-shek (1887-1975) föddes samma år som ön Taiwan (Formosa) blev en provins i Kina under Manchu-dynastins slutskede. Om marskalk Chiang yttrade den svenske upptäcktsresanden Sven Hedin 1939: "Mitt i det stormande hav som dånar runtomkring honom reser sig Chiang Kai-shek orubblig, beundransvärd och högre än allt folket." Kinaobservatören Elis Anvill skrev 1946: "Att läsa om denne märklige man bör för en genomsnittsmänniska i nutiden nära nog anses vara en plikt, ty han intar ju i världspolitiken och därmed också i världskulturen en ovanligt dominerande plats."

Ty under en följd av år var Chiang Kinas obestriddige Ledare, mannen som enade det väldiga riket som i själva verket är en världsdal. Han tillhörde också vid Andra världskrigets slut 1945 jämte Roosevelt, Churchill och Stalin krigets segerherrar. Men 1949 var de goda åren för Chiang Kai-shek slut. Den 1 oktober utropade Mao Tse-tung den kommunistiska Folkrepubliken Kina på Himmelska fridens torg i Peking, medan Chiang tvangs upprätta sitt högkvarter i Taipei på Taiwan. Den folkvalda kinesiska nationalförsam-

lingen och sammanlagt ca en miljon kineser valde också landsflykt hellre än kommunistisk diktatur.

I slutet av 1940-talet tedde sig alltså Chiang som en förlorare. Detta var emellertid ur visst perspektiv en chimär, för

Den officiella bilden av Chiang Kai-shek som Republiken Kinas president på Taiwan.

inom några decennier hade Chiang och de kinesiska nationalisterna i Kuomintang-partiet förvandlat öprovinns Taiwan till ett ekonomiskt mirakel. Det är riktigt att detta till en början skedde med USAs benägna bistånd, men på 1970-talet stod det fria Kina helt på egna ben. 1971 kastades den kinesiska örepubliken ur FN, och 1979 bröt den amerikanska Carter-administrationen med Taipei diplomatiskt och erkände Peking. Detta har inte kunnat hindra det fria Kina från fortsatta ekonomiska framsteg.

Inbördeskrig

Chiang Kai-shek (med den transkriptionsform som fn används i Peking Jiang Jieshi) föddes i Fenghua i Chekiang i Mellersta Kina år 1887. Han kom tidigt att förakta det gamla feudala Manchu-väldet, vilket i rask takt vid denna tid var på väg att driva Kina mot dess upplösning. Chiang påbörjade militära studier i Kina, men flyttade redan som tjugooåring 1907, i likhet med andra kinesiska revolutionärer, över till Japan och en officersskola där. Chiang beundrade de materiella landvinningar Japan hade gjort, men insåg också, att hans eget Kina inte kunde mäta sig med det kejsarliga Japan som geopolitisk och militär stormakt.

Vid den kinesiska revolutionens utbrott 1911 rymde Chiang förklädd från Japan och deltog i de strider, som ledde till att kejsar Pu Yi störtades och Manchudynastin gick i graven. Mellan 1911 och 1923 arbetade Chiang upp sig till toppskiktet i det revolutionära Kuomintang-partiet. Chiang var sedan tiden i Japan en

nära vän till "den kinesiska revolutionens fader", dr Sun Yat-sen, vilken hade upprättat en regering i Kanton i södra Kina. Chiang fick ansvaret för den starkt efter-satta militära utbildningen i Kina och lyckades under några år utbilda 3 000 dugliga officerare. Till sin hjälp hade han bland andra den sovjetiske generalen Vasilij Blücher.

Kuomintang var till en början således en revolutionär, närmast socialistisk, politisk kraft. Både Sun Yat-sen och Chiang Kai-shek förordade samarbete med det nya Sovjetryssland, och när Lenin tagit makten 1917 kom det endast ett lyckönskningstelegram utifrån – det var från dr Sun och Kuomintang! En demokrati av västerländsk modell föreföll vid denna tid otänkbar i ett Kina, där bara en handfull personer (bland dem Chiang Kai-sheks far) kunde läsa och skriva. Det var bara en politisk och militär elit, menade man inom Kuomintang, som kunde räkna med någon framgång i uppgiften att modernisera ett efterblivet feudalsamhälle som det kinesiska.

Inte ens när Chiang Kai-shek bröt med de kinesiska kommunisterna och Kuomintang vänsterflygel två år efter Suns död 1925 sade den sovjetiske diktatorn Josef Stalin upp samarbetet med Chiang. Stalin ämnade istället "krama ur honom som en citron och sedan kasta bort honom". En vecka efter detta uttalande, den 12 april 1927, började dock Chiang arresteras och avrätta ett stort antal kommunister i Shanghai. Trotskij och andra sovjetledare rasade mot Stalins politik.

Följden av Chiangs helomvändning blev

ett inbördeskrig mellan nationalisterna och kommunisterna. Det har spekulerats i att Chiangs kristna giftermål med Soong Meiling 1927 skulle ha påverkat honom i anti-kommunistisk riktning; Soong ("Madame Chiang Kai-shek") tillhörde en västerländskt orienterad, rik familj.

Enade Kina

I början av inbördeskriget hade nationalisterna framgång. 1928 hade Chiang Kai-shek låtit hissa den kinesiska nationalistflaggan också i Peking (eller "Peiping", den norra huvudstaden). Kommunisterna, där den bisarre Mao Tse-tung tagit sig fram till ledningen, tvingades till den bekanta "långa marschen" norrut 1934. Chiang Kai-shek var nu härskare över Mittens rike och dess då ca 450 miljoner invånare.

Sven Hedin skrev med sin vanliga storvulenhet om Chiang: "När man ett ögonblick stannar och begrundar innebörden av detta oöverskådliga komplex av uppgifter, så måste man erkänna att aldrig en ensam man i världshistorien burit en tyngre börda och utfört en större mission alltsedan Kristi död."

Och det var sannerligen en mäktig uppgift som marskalk Chiang utfört. Ännu mäktigare var den som låg framför honom. Han hade inte bara att utkämpa ett blodigt inbördeskrig mot kommunisterna, som efter marschen norrut upprättat sitt högkvarter i Yenan i norra Kina. Därtill kom uppgiften att föda, alfabetisera och modernisera Kina. Som om detta inte skulle räcka till, ockuperade Japan den 18 september 1931 Manchuriets huvudstad Mukden och satte upp exkejsaren Pu Yi som sin marionett i lydriket "Manchukuo". Därmed inleddes ett slags inofficiellt krig mellan Kina och Japan. 1934 förklarades Pu Yi dessutom som "kejsare".

Den 7 juli 1937 iscensatte så japanerna den incident vid Marco Polo-bron på gränsen till Kina, under vilken det hävdades att kineserna beskjutit japanerna. Därmed var också det "officiella" kriget länderna emellan i gång.

Under det japansk-kinesiska kriget håller Kuomintang och kommunisterna en sorts "borgfred", men kommunisterna ser naturligtvis det japanska angreppet som något av en välsignelse eftersom den bittra inhemska fienden nu blir märkbart försvagad. Nanking, Hankow, Kanton och en rad andra kinesiska städer faller i japanernas händer. Japanerna gör sig skyldiga till best-

Chiang Kai-sheks efterträdare som president i Taipei blev sonen Chiang Ching-kuo (t v), som här hälsar på nuvarande presidenten Lee Teng-hui då denne blev vicepresident 1984.

ialiska dåd, och många råder Chiang Kai-shek att gå in på fredsförhandlingar. Chiang vägrar dock, och sedan "Stilla havets Caesar", Douglas MacArthur, rensat den japanska övärlden måste japanerna dra sig tillbaka.

Återstod att ta itu med kommunisterna. Chiang tvingades låta dessa behärska betydande delar av Kina och kunde till sist inte stå emot de välorganiserade röda styrkorna. Mellan 1942 och 1947 hade kommunisterna genomfört särskilda åtgärder inklusive jordreformer inom de områden man behärskade och gjorde sig därmed populära bland befolkningen. Också för omvärlden framstod Maos kommunister mest som "jordreformatorer". Detta synsätt slog slutligen igenom också i USA, som då tog sin hand ifrån Chiang.

Militärt våld

Svält, korruption, krig och inbördeskrig – motståndarna blev till sist för många för den heroiske Chiang Kai-shek. Redan från 1947 och framåt tog det kinesiska parlamentet jämte en stor mängd andra kineser sin tillflykt till öprovinen Taiwan, belägen i det Sydkinesiska havet intill Fukienprovinsens kust. Samtidigt fördes oersättliga kinesiska konstskatter över till ön från museet i Peking genom en in i minsta detalj välorganiserad överskeppningsaktion.

När Mao Tse-tung blev det röda Kinas ledare 1949 hade marskalk och madame Chiang och den nationalistiska administrationen etablerat sig i provinshuvudstaden Taipei i norra Taiwan. I slutet av

oktober 1949 försökte 20 000 kommunistkinesiska soldater erövra Kinmen-öarna, som Kuomintang kontrollerade, men slogs tillbaka av Chiangs tappra styrkor. 1954 och 1958 försökte kommunisterna på nytt med tung artilleribeskjutning och flynggrepp mot Kinmen – men med lika litet framgång.

I dag är vapnen tysta, men ingen vet hur länge det kommer att vara. I Peking förklarar ledarna med jämna mellanrum att de mycket väl kan tänka sig att erövra Taiwan med militärt våld. Det är dock inte troligt att de skulle lyckas bättre i dag än vid de tre tidigare försöken. Republiken Kina på Taiwan har i dag ett modernt, starkt och ytterst välmotiverat försvar för sina 20 miljoner invånare.

För maoisterna, i Sverige och Kina, representerade Chiang Kai-shek det gamla, korrupta Kina. Det är en grovt felaktig bild av denne statsman. Chiang, som sedermera bytte ut titeln marskalk mot den mer pompösa generalissimus, sökte med en rörelse som kallades "Den nya livsrörelsen" (några såg i den likheter med den s k Oxfordrörelsen i väst) skapa förutsättningar för en ny moral i Kina. Han krävde artighet, hänsyn, tjänstvillighet, respekt för andras rätt samt nationalmedvetenade. Chiang gick också i spetsen för en hård kamp mot det nedbrytande opiumbruket och införde dödsstraff för odling av opiumvallmo.

Undret Taiwan

"Undret Taiwan" har behandlats i *Contra* vid ett flertal tillfällen. Här räcker det att

konstatera, att Taipeis framsynta exportpolitik utgjort huvudfaktorn i de åtgärder som från 1949 och framåt omvandlat den tidigare efterblivna öprovinen till en av Ostasiens ekonomiska "tigrar". Under jämförbar tid har våld, laglöshet, kaos, svält och korruption förhärjat det kinesiska fastlandet.

Taiwan är i dag betydligt mer demokratiskt än då Chiang Kai-shek var den stora ledargestalt alla såg upp till. Här måste också inskjutas att Madame Chiang spelade en viktig roll som viljestark och intelligent rådgivare och inspiratör till sin man. Det krigstillstånd som varit i kraft sedan 1949 lyftes bort 1987.

Man påminns alltså om Chiangs andliga närvaro, inte minst i det pampiga kulturcenter i Taipei inklusive bl a museum och operascen som bär hans namn. Dessutom är namnet på Taipeis internationella flygplats Chiang Kai-shek International Airport. Redan före Chiangs död 1975 var sonen, Chiang Ching-kuo ("CCK"), Republiken Kinas faktiske – och mycket populära – ledare. När han avled 1988 var dynastin Chiang till ända i den kinesiska historien. Efterträdare blev Lee Teng-hui, den förste kinesiske president som är född på Taiwan.

Lee genomförde i juni ett framgångsrikt, inofficiellt besök i USA – till Pekings stora förgelse.

Grov okunskap i Bonniers stora lexikon

Chiang Kai-shek grundlade på Taiwan i slutet av 1940-talet det ekonomiska framgångsexemplet Taiwan, som i dag är ett välfärdssamhälle i paritet med t ex Sverige; Republiken Kina på Taiwan är numera också en i praktiken fullfjädrad demokrati. Mao Tse-tung grundade vid ungefär samma tid en av världens få kvarvarande kommunistiska diktaturer och bidrog med sin politik under därpå följande årtionden till att cirka 70 miljoner kineser dog på mer eller mindre brutalt sätt; under Kulturrevolutionen i slutet av 1960-talet äts människor t o m upp av ideologiska skäl.

Om man läser moderna svenska uppslagsböcker kan man dock lätt få uppfattningen att det var tvärtom. Den syfilitiska massmördaren och psykopaten Mao Tse-tung förklaras t ex i *Bonniers stora lexikon* (1991) vara "Den kinesiske statsmannen och kommunistledaren...", medan Chiang Kai-shek i samma verk får nöja sig med epitetet "kinesisk militär och politiker". Att det faktiskt var Chiang som enade Kina nämns över huvud taget inte.

Omdömena om Mao är i övrigt i stort sett respektfulla.

Alltså inte ett enda ord om att ordförande Maos många kampanjer för revolutionen tog livet av tiotals miljoner förskräckta kineser.

Och varför var då Chiang "reaktionär"? Jo, därför att han såg det som "en huvuduppgift att bekämpa kommunisterna...".

För eftervärlden framstår detta Chiangs beslut utan tvivel som ytterst framsynt (utom för Bonniers-lexikonets "sakkunskap").

Därefter visar sig den stora okunskapen hos den som författat readerna om Chiang Kai-shek i Bonniers stora lexikon: "Efter Maos seger i Kina flydde C. 1949 med sina trupper till Taiwan... Där upprättade han med USAs stöd en totalitär regim..." Men Republiken Kina på Taiwan har aldrig varit totalitär, något som däremot Kommunistkina varit sedan installationen. Däremot kan man beteckna Taiwan under nationalisterna som en *auktoritär* samhällsbildning, där det dels varit förbjudet att vara kommunist, dels att ifrågasätta det faktum att Taiwan är och förblir en del av Kina.

Från Maastricht till Sarajevo

Med stora förväntningar har jag börjat läsa Pierre Schoris "Samtal om Europa", som undertiteln lyder. Till min besvikelse visade boken sig vara en något försenad partsinlaga för EU. För att rättfärdiga denna grandiosa, kostsamma, men ytterst byråkratiska institutions existensberättigande, intervjuade Schori sina politiska meningsfränder, nästan samtliga var socialister.

Det är för mig en gåta hur t ex Carl Bildt kunnat ta ställning för EU, när de flesta – av Schoris bok att döma – är socialister och USA-fiender. Även målet på lång sikt är ett socialistiskt Europa. François Mitterrand yttrade t ex 1973 att han ville ha "en europeisk politisk union, bl a för att pressa tillbaka kapitalismen".

Intervjuad av Schori 1993 bekräftar han sin inställning med att orda om: "Vi har långt till ett socialistiskt samhälle... Det är en illusion att vi kan genomföra sociala och ekonomiska reformer i ett enda land". Hans resonemang påminner om bolsjevikernas maktövertagande, varefter somliga förordade global socialism, medan bl a Stalin ansåg att det går att "bygga socialism i ett enda land".

Med grovhuggna ledande frågor avlockar Schori de intervjuade "lämpliga" svar. Han frågar på ett ställe: "Behövs USA idag som ledare eller partner?" Mitterrand nappar inte på kroken, men svarar ändå: "Europa kommer att omfatta 380 miljoner invånare. Det är mer än USAs." På ett annat ställe yttrar Mitterrand: "EU är den starkaste parten. När vi uppnått strukturer för hela den europeiska kontinenten blir vi ekonomiskt starkare än Japan och USA".

Det är alltså inte fråga om någon fredsfrämjande idyll, som anhängarna till EU propagerar för. Här framskymtar isolationism, protektionism, ekonomisk krigföring och allt annat än fri konkurrens. Slaget är redan igång med "banankriget" mellan EU

och Centralamerika. Motiveringen är: "bananplantagerna är amerikanskägda. Arbetarnas villkor är inte bra. Bananerna inom EU är visserligen inte av samma goda kvalitet, men öarna i Karibien är i desperat behov av denna odling." Detsamma gäller sockret: Schoris bästa vän "renässansfurstlike" Fidel Castro är i desperat behov av valuta för att hänga kvar vid makten. Alltså har EU-socialisterna gjort sockret, liksom bananerna, dyrare. Det är vi, världens konsumenter, som får betala för diktaturens fortbestånd i just Karibien. Åtgärden har udden riktad mot USA, som med handelsbojkott var på väg att störta diktatorn Castro.

Boktiteln *Från Maastricht till Sarajevo*, syftar på två broar som inte längre existerar. Den ena, över Caen-kanalen, erövrades av en liten brittisk styrka fallskärms-soldater. Det skedde mellan den 5 och 6 juni 1944 för att säkra flanken för de allierades landstigning i Normandie morgonen därpå. Bron kallades Pegasus, efter den sjätte amerikanska luftburna divisionens emblem. Ironiskt nog plockades bron bort och ersattes med en modernare skapelse, just inför femtioårsminnet av landsättningen, som firades under hela 1994.

Vid samma tidpunkt som Pegasus togs bort, sköts en annan historiskt och arkitektoniskt värdefull bro sönder och samman, bron Naretva i Mostar. Dessa två broar framstår för Schori som "metaforer över vår tid". Kriget i Restjugoslavien, efter två förödande världskrig, visar oss hur viktigt det har blivit med en hållbar europeisk fredsordning, som författaren menar håller på att förverkligas genom den Europeiska Unionen. Många berömda personligheters utsagor i ämnet citeras: Albert Einstein, t ex, har redan 1918 gjort ett fäfängt försök med ett "Manifest till européerna" mot krig och rasism.

Alldeles efter Einstein, som var ett av nationalsocialismens offer, framhåller Schori tidningen Socialdemokratens chefredaktör Arthur Engberg, som redan 1930 i en ledare förespråkade ett europeiskt förbund. Det gjorde också Hitler, fast då i formen av Stortyskland.

Pierre Schori intervjuade dessutom inflytelserika socialister, som antingen är direkt knutna till EU, eller anhängare till denna överstatliga institution. Bland de internationellt mer kända intervjuoffren återfinns François Mitterrand, Mario Soares, Jacques Delors, Adam Michnik, György Konrad och Henry Kissinger.

Marek Zyto

Pierre Schori: Från Maastricht till Sarajevo. Tidens förlag. ISBN 91-550-4075-6.

DEBATT

Endast Sverige svenska byråkratddårar har

Vid besök i min lokala butik för att inhandla lite exotiska såser råkar jag befinna mig vid den hyllan samtidigt som innehavaren och någon slags nitisk representant för någon myndighet, troligen miljöförvaltning eller liknande. Jag kunde inte låta bli att reagera över vad jag råkade tjuvlyssna på.

Den inspekterande personen omtalar för innehavaren att just den flaskan som jag ämnar köpa får inte säljas i butiken, därför att importörens telefonnummer inte står på flaskan. Själv sade jag att jag struntar fullständigt i telefonnumret. Innehavaren försöker *contra* med att "Jamen, importörens namn och adress står på flaskan".

Men se det gick inte alls. Flaskorna skulle bort från hyllan, jag skyndade mig att sno åt mig min. Nu undrar jag om vi lever i någon slags diktatur? Om nu importörens namn och adress finns tillgängliga så skulle ju den konsument som är intresserad av att ringa till importören kunna slå upp numret i telefonkatalogen – eller anses konsumenten för dum för detta?

Vidare undrar jag om våra skattepengar ska användas till sådant nonsens, har inte tjänstemännen annat att göra än detta larv?

Kom inte och skyll på EU. Där finns inga sådana dumheter, där räcker det med namnet på importören. Endast Sverige svenska byråkratddårar har. Vi får väl hoppas att EU-reglerna kommer att införas även här, nu efter medlemskapet. Eller är det EU som anslutit sig till Sverige och av oss ska påtvingas vansinnigheterna? Snälla inspektörer, syssla med något vettigare för våra skattepengar. De räcker ju inte till våra gamla längre.

Boris Berg

Det adekvata uttrycket asylmissbrukare

"Småpartierna i riksdagsvalet: Rasisterna bakåt..." meddelar *Contra* i nr 1/95 och

gjorde mig ytterligt besviken. Kan verkligen inte *Contra*s journalister finna ett mera adekvat uttryck för det utbredda asylmissbruksmotståndet än "rasism"?

Västeuropa är sedan tjugo år utsatt för ett mycket hårt migrationstryck. Orsakerna är överbefolkning i "tredje världen" i kombination med möjligheten för folk därifrån att resa till något för sin generositet berömt land för att där påstå sig vara flyktingar och begära asyl – något som ofta beviljas trots att de "inte ens är i närheten av asyl skäl" (enligt Leif Blomberg). Men en självutnämnd moralisk elit har bestämt att Västeuropas skattebetalare skall stå med öppna plånböcker och hälsa migranterna hjärtligt välkomna att ta för sig av de sociala förmåner, som de västeuropeiska nationerna efter andra världskriget byggt upp för sina egna medborgare – inte för andras!

En handläggare på SIV, Michael Hawthorne, skrev i DN 18/4 1994 att "visumtvånget för bosnier var det enda riktiga beslut regeringen fattat under innevarande mandatperiod". Han nämnde också den självutnämnda moraliska eliten, som "strykopplåt" politikerna. Den som motsätter sig asylmissbruket diskvalificeras för deltagande i "seriös" debatt genom att stämpas som "rasist och främlingshatare". Hawthorne påpekade också att mindre än 2 procent av "flyktingarna" hade flyktingstatus (I många år har FN:s flyktingkommissarie i Genève hävdade att 95 procent av asylanterna är ekonomiska migranter – inte flyktingar!).

Om vi jämför konflikten i före detta Jugoslavien (och även kriget Iran-Irak) med ett krig mellan Sverige och Finland, där fronten böljar fram och åter över Tornedalen, varför skulle då folk från Helsingfors och Ystad "fly" till något avlägset land om det icke vore för att de där kunde få en ny, rent av arbets- och kravfri, tillvaro som "krigsflyktingar" med av landets massmedier aldrig ifrågasatt flyktingstatus? Det var tur att synsättet "krig i ett land – flyktingar hitåt" inte rådde 1945. Hur många miljoner tyska krigsflyktingar hade vi inte då fått härbärgera i våra dåförtiden redan oftast trångbudda lägenheter?

I händelse av en härdsmläta vid något ryskt kärnkraftverk – eller en svältsituation i Ryssland – planerar svenska myndigheter för en massinvasion därifrån. Strålningssäkra områden skulle alltså inte finnas i detta enorma land, utan folk från hela landet skulle – med härdsmlätan som fö-

revändning kunna fly "fly" Sverige! Och för några år sedan sade Finlands dåvarande statsminister, Harri Holkeri, att "om vi ska hjälpa ryssarna med mat, skall soppköken stå i Ryssland, inte i Finland". Sådana tankar tänker väl inte "antirasistiska" svenska politiker...

Men det är klart – inte kan en journalist använda det adekvata uttrycket "asylmissbrukare" i stället för "flykting". Att skriva reportage om utvisningshotade "asylsökare som inte ens är i närheten av asylskäl" skulle knappast framkalla vare sig tåreflöden eller snyftningar i läsekretsen! Ändamålet – att medelst invandringen omskapa samhället i den riktning som Baader-Meinhof med flera misslyckades med på 70-talet, får helga det journalistiska nyspråket! Att journalister med den politiska inriktningen tydligen finns även på *Contra*, var en obehaglig överraskning.

Magnus Cappelin

*Contra*s kommentar: Den av insändarskribenten åsyftade rubriken i *Contra* 1/95 syftade på Sverigedemokraternas respektive Sjöbopartiets valresultat och berörde överhuvud taget inte den svenska invandringspolitik som sådan, vilken även *Contra* är starkt kritisk mot.

Stämpel på nationen

Anders Wollin kallar sig objektivist och skriver under rubriken "Altruism eller egennytta" i *Contra* nr 2 1995. Han gör sig till tolk för att "nationens ande" ska vara överordnad individens ande. Han anser att Adolf Hitlers tankevärld är den rätta. Hur Anders Wollin kan dra den slutsatsen är mig helt okänt. Det innebär att en viss person sätter sin stämpel på hela nationen.

Jag erinrar mig ett tal. Jag lyssnade till det i Malaks i Österbotten i Finland vid ett möte 1955. Talaren, rektor S Altvall vid Nordiska Folkhögskolan i Kungälv, framhöll att den nordiska anden är denna: Fri mans rätt kränker ingen. Den tyska anden kränkte alla.

Jag erinrar mig även att vår europeiska ande är denna: Vad du vill att andra ska göra dig skall du ock göra mot andra, eller i Immanuel Kants kategoriska imperativ: maximen för ditt handlande ska vara sådant att den ska kunna gälla för allmän lag. Den tyska anden ledde till exempel till att en miljon män mer eller mindre

kastrades, att alla som inte hörde hemma i den tyska andens värld sattes på en dödslista. Det är ondskan i sin prydno, liksom den som Stalin och hans anhang stod för: 150 miljoner har hittills mördats i rödskinnens anda. Av 4,4 miljoner småbönder i Ryssland mördades 4,2 och vad mer: Ja rödskinnens härjningar är inte enbart mördande. De har även förstört ekonomin. De är inte alls ensamma. Jag får anföra: Kyrkans mördande är i samma klass. Hur många var det som brändes? Jag har hört siffran fem till nio eller kanske hela elva miljoner. Skulle man bränna lika många idag i förhållande till folkmängden blir det nästan samma siffra som de 150 miljoner som rödskinnen tagit livet av. Så ser jag det. Och det har skett för att en viss anda ser sig större än fri mans rätt, som ingen får kränka enligt den nordiska anden.

Här hemma lyckades nära nog rödskinnen lägga landet öppet för den röda ideologin, men tack och lov kom en samlingsregering och satte Sverige så mycket det nu gick för sig på stridsfot att vi hade ett försvar och det var väl så det räckte för att stoppa vägen. Vi hjälpte till. Finland visade upp det rätta motståndet. Hade inte de borgerliga gjort sitt hade vi väl varit en sönderkrossad röd provins, kanske. Men det talar inga rödskinn i Sverige om.

Evald Olsson

Åt alla dem som tog emot honom

I Johannesevangeliets första kapitel vers 12 läser vi att det är åt alla dem som tar emot Jesus Kristus som Han ger makt att bli Guds barn. Detta motsäger George Fox' morbida påstående att Gud bor i oss alla. I Contra nr 6/1994 påpekar Evald Olsson att Fox förkunnade att Gud bor inom oss alla.

Denna villolära är av gammalt datum, men torgförs numera bland annat av kryptosatanisterna i New Age, en ockult, världsomspännande organisation, som strävar efter världsherravälde och står i maskopi med den katolska sköko"kyrkan".

I oktober 1984 flyttade Gud in i mitt liv. Han fanns *inte* där tidigare. Jag var ateist och marxist-leninist (maoist). Dessutom sjöng jag i ett punkband här i Gävle. Min ateism var av det militanta och rabiat slaget.

Att jag började söka Gud var *inte* ett resultat av pastoral påverkan eller att jag

hamnat i ett stormigt väckelsemöte. Det var hemma i mitt föräldrahem i norra Uppland som jag konkret upplevde att den enda vägen ut ur det kompakta mörker jag befann mig i var böns väg.

Först efteråt fick jag reda på att kristna i Älvkarleby och Skutskär bedid till Gud för mig. De hade läst mina ateistiska insändare i lokalpressen.

Då det gäller det fåtal kväkare som finns kvar i Sverige och annorstädes har de sparat ur i något slags synkretistisk soppa där de flummar runt och förkunnar diffusa och abstrakta nonsensdoktriner.

Att man skulle bli frälst och fit for heaven genom att man får några vattendroppar på huvudet som spädbarn är också kvalificerad bluff och "vit" magi! Den som *tror* och blir döpt (i den ordningen) skall enligt vad Herren Jesus Kristus säger i Markus 16 bli frälst (räddad).

Den optimala oktoberrevolutionen upplevde jag alltså i oktober 1984 när Jesus Kristus flyttade in i mitt hjärta.

Det är av nåd genom tro det handlar om. Detta fastslog Martin Luther, som sänd av Gud förkunnade ett glädjebudskap till de religiöst förslavade katolikerna. Och är det något vi behöver i dagens läge så är det ett renodlat protestantiskt budskap. Det behövs en nationell protestantisk kampfront mot den katolska ockupation av vårt fosterland som går under benämningen EU, och som pådyvlats oss av landsförrädare, quislingar och femtekolonnare som Bildt, Carlsson och Alf Svensson.

Villoläraren Fox är ett minne blott. Dessvärre lever hans villfarelse kvar, men detta sporrar oss protestanter att i ännu högre grad basunera ut ett radikalt väckelsebudskap.

Larz Gustafsson

Bestämda synpunkter från en av Contras läsare. Spalterna står alltid öppna för debatt!

Invandrarverket har fullgoda skäl

I Contra nr 2 1995 fanns en notis "Svenska kyrkan slickar överhetens röv...", om att personer utan uppehållstillstånd vägrats dop på begäran av invandrarverket. Det synes ha undgått vederbörande skribent att för kort tid sedan en knarklangare av utländsk härkomst, dömd till utvisning efter avtjänat straff, plötsligt blev religiös, lät döpa sig och sedan begärde att få stanna i Sverige med motivering att han som kristen riskerade förföljelse i sitt muslimska hemland.

Påhittigheten att skapa svepskäl för att tvinga sig kvar i Sverige synes vara oändlig och naturligtvis finns skäl att befara en lång rad av liknande "omvändelser" från andra som hotas av utvisning. Invandrarverket gör rätt att mota Olle i grind.

Paul Karlsson

Notisredaktören svarar: Min enkla uppfattning är att Svenska Kyrkan måste ta sitt ansvar som kristen institution och döpa dem som av uppriktig vilja så begär. Och att en värdslog institution som Invandrarverket inte har något med detta att skaffa. Däremot kan verket naturligtvis komma fram till att det inte tror på omvändelsen och på den grunden avslå en asylansökan. Den som söker asyl och avser att övergå till den kristna tron bör naturligtvis göras medveten om detta.

Carl G. Holm

För eller emot dödsstraff

Contra nr 3 1995 innehöll två artiklar, en för och en emot dödsstraffet. Några kommentarer må göras:

Rättegången mot lasermannen har hittills kostat över 38 miljoner kronor. När han om cirka tjugo år är "färdigvårdad" lär väl notan gå på minst tjugo miljoner till, alltså väsentligt mer än vad Världshälsoorganisationen har för att bekämpa malarian i Afrika. Väl använda pengar!

Motståndarna till dödsstraff hävdar att livet är okränkbart. Gäller eller gällde detta även judehetsaren Julius Streicher, hängd i Nürnberg den 16 oktober 1946 för brott mot mänskligheten? Vad skulle de miljon-

tals offren för krigets och koncentrationslägrens fasor känna och tänka om de nazistiska bödlarna under rätt mänskliga former i fängelse fått avvakta sin naturliga bortgång? Ingen kan väl beklaga att detta fruktansvärda avskum för alltid utplånades från jordens yta, de hade ingen rätt att finnas till.

Dödsstraffet är motbjudande, men tyvärr många gånger berättigat, världen är ju som den är. Naturligtvis krävs mycket starka skäl, det ska utföras under ordnade former och sträng kontroll. Detta torde dock vara fallet i de flesta rättsstater, ytterst få har blivit oskyldigt dömda.

I till exempel England finns väl bara ett helt bevisat fall, Larry Evans, avrättad för ett brott som huvudvittnet John Christie hade begått.

Paul Karlsson

Libanons framtid

Vem ska resa hem först? Syrierna? Israelerna? FN-soldaterna? Det frågar den norska telegrambyråns Ola Waberg i en översiktsartikel om Libanon med anledning av att det var tjugo år sedan inbördeskriget i Libanon började.

I den nuvarande låsta situationen är Libanon bara en stat på papperet, den verkliga makten ligger i Syriens huvudstad Damaskus. Ska denna för libaneserna så förödmande situation hävas måste alla såväl syriska som israeliska styrkor dras tillbaka och dessutom måste FN-styrkorna omgrupperas. Styrkeförhållandet mellan de syriska och israeliska soldaterna i Libanon är 30 mot en. Det säger sig då självt vem som ska börja tillbakadragandet, nämligen syrierna som idag utgör det största hotet mot landets framtid.

Först måste syrierna ut ur området kring Beirut, så att myndigheterna kan få ett visst spelrum i landets huvudstad. En annan sak är att ett syriskt tillbakadragande förr eller senare kommer att medföra ett regimskifte i Beirut, dagens president och regering är ju fullständigt i händerna på makthavarna i Damaskus.

Status quo i Libanon leder sakta men säkert till att Libanon i realiteten blir en del av Syrien. Landets öde avgörs inte i Beirut, utan i Washington, Damaskus och kanske också Oslo. Ta upp den libanesiska frågan i internationella sammanhang! Målet måste vara ett fritt och oavhängigt Libanon, inte ett syriskt lydrike.

Nils Tore Gjerde

Hur stor skada har de röda vållat Sverige?

Jag sitter och tänker på hur de röda lade ner försvaret i mitten av 1920-talet (det är ju lika urdumt som att inte försäkra sin bil eller brandförsäkra sitt hus) och sedan efter krigstiden på 1940-talet såg till att Sverige blev allt sämre och sämre. Just nu säger kännare att varje arbetsdag krossas av skatter 85 småföretagare – nu i Ingvar Carlssons och Gudrun Schymans Sverige.

Hur stor är den skuld som de röda åsamkat vårt land? En jämförelse skulle kunna ske i valutavärlden – med Schweiz, där man har skött om sitt hus och har en urstark valuta. I det av kriget totalt krossade Tyskland har man också skött sig och har en än urstarkare valuta.

Hade svenska folket valt ordentliga ledare hade vår statsskuld inte varit 1 300 miljarder back utan vi hade haft 2 600 eller 3 900 miljarder plus. Men nu är det inte så. Jag läste i Bo Söderstens bok att man i röda kretsar i riksdagen under hans tid som riksdagsman talade om att man skulle på de djävlar. Det var självfallet spararna, företagarna som kallades för djävlar. Under USA-åttaren Palmes tid plundrades spararna å det råaste.

Nå, svenska folket har valt ruinens väg – så det är väl inte mycket att göra åt saken. Man har skrotat skoindustrin, textilindustrin, stålindustrin, varvsindustrin och avskaffat massor med flitiga bönder.

Jag sitter även och tänker på hur det varit. I Norge avskaffade man försvaret. Det ledde till att det lättförsvarede norska fjordlandskapet var utan försvar när rövarna kom och vållade sammanlagt 11 000 människors död. Blev någon av de politiskt ansvarig anklagade? Självfallet icke. Och här i Sverige hade de försvarande bataljonerna skott bara för några salvor.

Evald Olsson

Churchill – en hjälte?

I Contras artikelserie Det kalla krigets hjältar bringar Tommy Hansson (*Contra* nr 1 1995) Winston Churchill en underdånig hyllning. Det finns dock all anledning att iakttaga en viss försiktighet vad gäller försöken att förse Churchill med en hjälte-

gloria.

Vi kan exempelvis konstatera att Churchill jämte kommunistvänlige Franklin Roosevelt genom "Münchenuppgårelsen" på Jalta i februari 1945 bäddade för det kalla kriget och lade grunden till järnridån. För Churchill var huvudmålet att skydda det brittiska imperiet och mot den bakgrunden var det inte så viktigt vilket öde som drabbade Baltikum och de östeuropeiska staterna.

I ett svassande tal på Jaltakonferensen hyllade Churchill Stalin i ordalag som "denne store man vars rykte utbreder sig inte bara över Ryssland utan över jorden".

Det var Churchill som tog initiativet till massbombningarna mot tätbefolkade tyska städer, vilka hade som huvudsyfte att rikta ett dråpslag mot den tyska civilbefolkningen. I år är det femtio år sedan Dresden, pärlan bland Europas städer, mötte sitt öde i form av bomber från brittiska Lancasterplan, som förvandlade Dresden till en ruinhög och till ett brinnande inferno i vilket hundratusentals människor brändes ihjäl.

Under det finska vinterkriget visade Churchill prov på en cynism som kan jämföras med Stalins. Churchill ansåg, att de ryska kraven på Östersjöbaser var rättmätiga, och han lyckades förhindra den engelska regeringen att fatta beslut om att sända 50 bombplan till Finland. För Churchill var Finlands öde oväsentligt och landet av intresse endast som ett alibi för allierade krigsoperationer i Norge och Sverige. Churchill var den ivrigaste förespråkaren för en aktion mot Nordnorge och för en ockupation av de svenska malmfälten. Denna krigsoperation avsågs att genomföras med hjälp av en plan av det mest samvetslösa slag, nämligen en plan som gick ut på att under förevändning av att vilja bistå Finland kräva genommarsch av norskt och svenskt territorium för en expeditionskår.

Den smutsiga planen genomskådades av utrikesminister Christian Günther, som gav det klara beskedet, att "vill ni hjälpa Finland, kan ni landstiga i Petsamo". Om ett brittiskt landstigningsföretag hade utförts mot Nordnorge, skulle, hävdar Gunnar Häggelöf, med stor sannolikhet tyskarna gått till anfall mot Sverige och slagit sig fram genom landet.

En hjältegloria tilldelad Churchill löper stor risk att förblekna när den konfronteras med den historiska verkligheten.

David Stavenheim

BOK-NYTT

Quislings tro

"Vidkun Quisling är en fascinerande gestalt ur många aspekter, framförallt därför att han dragit ut konsekvenserna av sina ståndpunktstaganden", skriver Christian Braw inledningsvis i sin skrift *Quislings tro*. Författaren vill främst besvara frågan varför Quisling blev den han blev – d v s förrädare. Svaret ger han redan i en underrubrik till titeln: "Han blev förrädare, därför att han var idealist". Det är en problematisk inställning, varom mer i slutet av denna recension.

Att Vidkun Quisling är en intresseväckande person bevisas av, att en strid ström av biografisk litteratur ständigt utkommer om honom. I *Contra* 6/94 recenserade vi t ex H F Dahls utmärkta *Vidkun Quisling: En norsk tragedi*. Den flitige skribenten Braw har i sitt arbete koncentrerat sig på mannens livsåskådning. Braw lyckas på ett nyanserat och insiktsfullt sätt levandegöra Quislings tragiska gestalt; möjligen kan man anmärka på att skriften är överlastad med noter vars kvantitet synes något omotiverad med tanke på arbetets ringa omfång (42 sidor).

I vår recension av Dahls Quisling-biografi konstaterades, att Quisling föddes 1887 i ett prästhem. Släkten var känd för att vara viljestark och obändig. Den begåvade men opraktiske Vidkun påverkades av föräldrahemmets tro och anammade ett idealistiskt synsätt. Braw konstaterar emellertid: "Men Quislings idealism är på det närmaste (sic) förbunden med en mycket specifik materialism, nämligen rasläran...". I början av sin aktiva bana ledde Quislings materialism, vilken synes ha påverkats av brodern

Jörgen, till att han kom att omfatta den framträngande bolsjevismen i Ryssland med vissa sympatier (något som ej kommer fram i Braws bok). Senare, skriver Braw, "...finner han, att bolsjevismen har sin största utbredning i den alpinskt kortskaliga rasen och ledes av den judiska intelligentian".

När Quisling väl bejakat en sådan inställning var vägen mot förräderiet utstakat. Hitler betraktade han som en av försynen sänd gestalt, även om han ej nödvändigtvis anslöt sig till varje detalj i de tyska national-socialisternas göranden och låtanden. I allt väsentligt synes han dock ha delat Hitlers syn på judarna och sände besvisligen hundratals norska judar till förintelsen, och det är känt att han kom mycket väl överens med den nazistiske, ideologiske charlatanen Alfred Rosenberg. Braw klargör att "Quisling såg sin politiska gärning i en världshistorisk utveckling." Utan tvivel betraktade han sig själv såsom en norsk Messias-figur med uppgift att rädda Norge – det framkom icke minst vid förräderirättegången efter krigsslutet.

Grundvalen för Quislings livsåskådning är en personlig

helhetssyn som sammanfattas med termen "universismen". Han arbetade genom åren på ett vidlyftigt arbete som aldrig publicerades. Quislings tro omfattade inslag av typen reinkarnation, bebodda planeter och rasmystik. Således element som var mycket vanliga också bland de tyska nazisterna.

Idealist var Quisling i den meningen att han trodde på idéerna som avgörande för mänsklighetens utveckling. Han var likaledes beredd till stora uppoffringar för det han trodde på. Men är det därför korrekt att påstå att Quisling blev förrädare "därför att han var idealist"? På så sätt att idealismen var en bland flera samverkande faktorer i Quislings mentala bakgrund kan påståendet försvaras. Det finns heller ingen anledning att betvivla ärligheten i Quislings övertygelse att han var mannen att rädda Norge under en svår tid. Men det vore lika rätt att hävda att Quisling blev förrädare "därför att han var patriot" eller "därför att han var religiös". Eller "därför att han var rasist". Med Braws sätt att isolera en faktor i en historisk persons mentala utrustning och göra den till allena bestämmande för personens insats, vore det lika korrekt att hävda att t ex sektledaren David Koresh blev massmördare "därför att han var kristen".

Dessa alternativ hade emellertid ej passat Christian Braws speciella teologiska koncept, ty han vill enligt egen utsago se en teologisk "uppgörelse med idealismen". Enligt samma koncept brännmärker därför också Braw i andra sammanhang det han benämner "evolutionismen"; en av hans personliga mörkergestalter är nämligen Charles Darwin. Som fö var en troende kristen.

Det förtjänar här påpekas, att också Winston Churchill och Franklin D. Roosevelt var utpräglade idealistiska gestalter, liksom en rad allierade krigsheroer

av typ Montgomery, MacArthur, Patton m fl. Det gjorde dem som bekant ingalunda till förrädare. Både styrkan och svagheten i Braws framställning ligger i hans insikter i mänsklig tro och mänskliga idéer. Quislings världsåskådning har såvitt jag kan se beskrivits på ett riktigt sätt – däremot drar författaren alltför långtgående slutsatser av tillgängligt material.

Tommy Hansson

Christian Braw: Quislings tro. Udvalget for Konvent for Kirke og Theologi. ISBN 87-89041-36-4.

Så föll den svenska modellen

Den finansiella krisens skyldiga utpekades i denna bok. Ett antal förklaringar anges också. Författaren försöker reda ut vem som bär det största ansvaret för kasinospelet om den svenska modellen. Bland andra utpekades Kjell-Olof Feldt, vilken som bekant låg bakom det s k stoppkpaketet. "Feldt var utbränd som politiker. Han stod tomhänt... Han hade ingen egen uppfattning om vad som borde ske..." etc.

Så nagelfars flera av finans-krisens förmenta upphovsmän. Bengt Dennis får hård kritik, ävensom bankernas ekonomer och de högre cheferna på finansdepartementet. Andra ansvariga är moderata toppar året 1982: Då sattes Staffan Burenstam-Linder (riksbanksfullmäktige) och Lars Tobisson (riksgälden) in med uppgift att genomdriva kapitalmarknadens avreglering. Ett regleringssambälle är ju aldrig bra, det leder till stagnation. Men så kom det en baksmälla. Ett alltför ivrigt låntagande – i många fall renodlade konsumtionskrediter, tidigare-lagda önsknings förverkligades hastigt och lustigt. En veritabel

CHRISTIAN BRAW

QUISLINGS TRO

lånecirkus på lösan sand. Senare kom det till en viss åtstramning. Feldt har yttrat att en åtstramning borde ha kommit först och därefter en avreglering av krediterna. Då hade presumtiva låntagare haft tid och tillfälle att besinna sig och skadeverkningarna blivit avsevärt mindre. Bengt Dennis hade hävdade att om bankerna tog över all utlåning, skulle den osunda grå marknaden öka. Märkligt är att socialdemokraternas högsta ledning inte alls diskuterade låne-revolutionen under år 1985, trots att s-partikongressen 1981 uttalade sig för en skärpt (!) kreditreglering och skärpt valutareglering. Så om Feldt ansåg att man kunde lätta ordentligt på utlåningen, så var allt i sin ordning. Olof Palme tyckte också att det var OK...

Men – utlåning i enlighet med bankekonometiskt sunda principer är en sak. En helt annorlunda situation uppkommer, när man börjar arrangera lättsinniga kreditpartyn. Många erfarna bankmän tog sig för pannan när Första Sparbanken gick ut och erbjöd 8.000 kronor i konsumtionskredit. Detta föranledde LO och TCO att visa sitt demokratiska sinnelag. Deras medlemmar skulle få låna icke mindre än 40.000 kronor i sparbankerna utan säkerhet! Att detta ledde till en överkonsumtion under 1980-talets senare hälft är inte så underligt. Det är värt att notera att dagens finanspolitiker ideligen påpekar att vi

nu konsumerar för litet. Men man kan ju inte köra lånefesten i repris. Anledningen till nittio-talets lägre konsumtion är väl helt enkelt att vi nu sitter och amorterar på det sena åttiotalets kreditvansinne.

Elmbrant skriver: "Det uppstod en debatt om att kreti och pleti skulle få kontokort. Det var allt. Vådorna för samhällsekonomin talade man tyst om."

En annan kategori som får sin beskärda del av kritiken är ekonomijournalisterna. De förmodade eller önskade inte ge en sammanfattande helhetsbild av det finansiella vanvettet. Varför skulle man begära det av dem? "De hade ju själva tagit stora lån till motorbåtar, bostadsrätter med helkaklade badrum..." "Bankekonometerna teg som muren".

Men – så korruperade som Elmbrant säger är nog ingen av de nämnda grupperna. Att våra ledande ekonomer och politiker inte skulle vilja ta upp problemen, av den anledningen att de själva varit ute och skuldsatt sig, är en väl magstark och fräck anklagelse.

Elmbrants konspirations-teorier är inte trovärdiga. Hans kritik av Feldt skjuter t ex över målet.

Bortsett från den överilade och skruvade kritiken av vissa personer är det här emellertid en välskriven bok. Lättsam och med flyt. Innehållet är spännande, minst sagt.

Arne Sundström
Björn Elmbrant; Så föll den svenska modellen. T Fischer & Co. ISBN 91-7054-695-9.

Det nya Europa i religionsperspektiv

heter en bok av Göran Åberg och Carl Henrik Martling.

Bokens första del behandlar

på ett ingående sätt olika trosriktningar inom kristendomen, men därutöver redogör den också för judendomen och för islam.

I bokens andra del ges en översikt av religionsutvecklingen i Europas länder land för land.

Att islam medtagits i denna religionsöversikt beror givetvis på islams snabba frammarsch i Europa, vilken har skett till följd av det stora antalet muslimska invandrare. Antalet muslimer i Västeuropa idag är omkring tio miljoner. De största muslimska befolkningsgrupperna finns i Frankrike, Storbritannien och Tyskland.

Vad gäller Sverige, så har det under senare år ägt rum en stor invandring av muslimer. Sverige har nu inom sina gränser över 100 000 muslimska trosbekännare, vilkas antal vid sekelskiftet beräknas ha stigit till omkring 200 000 till följd av anknytnings- och följdinvandring.

Vid en jämförelse mellan antalet muslimer i Sverige och antalet muslimer i våra grannländer finner vi, att Sverige har fler muslimer än dessa länder tillsammans.

Muslimernas antal i Danmark är drygt 60 000 och i Norge omkring 36 000. Finland intar en särställning med endast ett fåtal muslimer.

Det nya Europa i religionsperspektiv är en utmärkt bok, vars faktpäckade innehåll ger både historisk och aktuell kunskap.

David Stavenheim
Göran Åberg och Carl Henrik Martling; Det nya Europa i religionsperspektiv. Gleerups. ISBN 91-40-61762-9.

Fria och lika i värde

Mänskliga rättigheter är ett erkänt begrepp som omhuldas av många stater, internationella

organ och frivilligorganisationer. Det är kanske den idé som vunnit mest genomslagskraft i världen. Ändå är den praktiska tillämpningen inte särskilt imponerande. De framsteg som har skett, har uppnåtts främst på papperet. Den stora utmaningen är därför inte att utveckla regel-systemet, utan att gynna efterlevnaden. Det är denna praktiska sida som uppmärksammas i Bertil Dunérs bok *Fria och lika i värde*.

Misslyckandet är i själva verket inget att förvånas över. De internationella organen är uppbyggda av stater som har i upp-gift att hålla ordning på sig själva. FN kan aldrig bli bättre än flertalet av sina medlemsstater. Dessutom har man ingen effektiv tvångsmakt; man är nästan alltid hänvisad till vädjanden och fördömanden.

De mänskliga rättigheterna står högst i kurs i Europa och Nordamerika, medan resten av världen kommer långt efter. Många förklaringar till denna klyfta har diskuterats. Närmast till hands ligger kanske kulturella skillnader. Idén om mänskliga rättigheter är utarbetad på europeisk mark och speglar våra synsätt. Religionen är också en viktig faktor. Islam, som har stort inflytande i många u-länder, gynnar inte mänskliga rättigheter. Typiskt för u-länder är också etnisk, språklig och regional splittring. Där det inte finns någon gemenskapskänsla och man inte ens talar samma språk, kan det inte finnas någon allmän opinion eller representativ regering. I en sådan jordmån frodas övergrepp. Andra förslag är utbildningsnivå och utvecklingsgrad – ett par förklaringar som motsägs av det långvariga förtrycket i Östeuropa. Den bästa förklaringen är nog samhällsideologin – en variant av kulturella förklaringar.

Ett problematiskt område är vad som hör till de mänskliga rättigheterna. Genom att introducera ekonomiska och sociala

rättigheter har man gjort socialdemokratien till norm och rätten till fred och utveckling bringar oreda i begreppen. Om man accepterar kollektiva rättigheter finner man snart att det ofta finns en motsättning mellan individ och kollektiv.

Att tala om ekonomiska och sociala rättigheter är i själva verket språkmissbruk och begreppslig förslitning, hävdar kritikerna. Man måste skilja mellan samhällseliga mål och mänskliga rättigheter. Genom olika rättigheter drar man gränser för statens möjligheter att förverkliga målsättningar. Om man vill förverkliga målsättningarna är det fel att kalla dem rättigheter.

Dunér går dock inte mycket in på den teoretiska sidan. Det är det samhällsvetenskapliga perspektivet som dominerar, varför konventioner, aktörer och arbetsmetoder presenteras mera ingående.

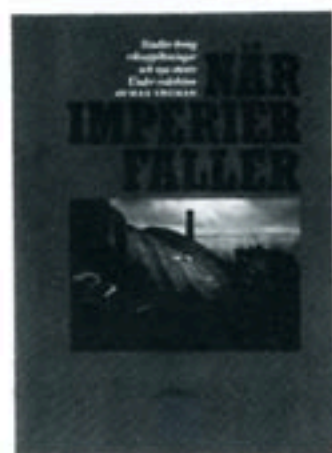
Joakim Förars

Bertil Dunér: Fria och lika i värde.

När imperier faller

Det här är något så ovanligt på

vår inhemska bokmarknad som ett finlandssvenskt arbete, skandalöst ovanligt, när man tänker på vår gemensamma historia och överhuvudtaget allt vi har

gemensamt med vårt östra grannland, särskilt nu när vi bägge blivit medlemmar i EU. Föreliggande volym är redigerad av Max Engman, professor i allmän historia vid Åbo Akademi, och det är alltså en serie forskningsuppsatser utförda under hans ledning som här har samlats i en volym. Utöver den sammanfattande inledningen har utgivaren själv lämnat egna bidrag till tre av de fyra huvudavsnitten. Här är det ingalunda fråga om någon sammanfattning av "senaste nytt i världspolitikerna" utan om en omsorgs-

full genomgång av bakgrunden och orsakerna till det sammanbrott som har drabbat Sovjetimperiet och hela Östeuropa.

De två första avsnitten "Upplösning" och "Samling" beskriver hur de olika folkgrupperna med varierande grad av framgång under segermaktens överinseende gjorde sig självständiga från sina kapsejsade ryska respektive habsburgska överheter. Inte för att problemen uppkom genom de vanvettiga gränsdragningarna härs och tvärs i Centraleuropa med eller utan understöd av mer eller (mest) mindre trovärdiga folkomröstningar, det är väl knappast någon som vågar påstå.

De etniska motsättningarna är ju uråldriga, särskilt i detta hörn av världen, och etniska utrensningar är ingalunda några nya företeelser. Vad samlingen beträffar beskrivs framförallt de rörelser som velat förena folk som hamnat på olika sidor om reallt existerande statsgränser, något som alltså kan leda till så kallade inbördeskrig i stater som omfattas av flera olika folkslag.

Avsnittet om humanitära insatser beskriver förutom problematiken kring barnflyttningarna under tiden närmast efter första världskriget även livsme-

delshjälpen till den unga Sovjetstaten och den restriktiva flyktingpolitiken. Problem som sannerligen är lika aktuella i dag som de var i går.

Även vid läsningen av slutavsnittet om ekonomi känns det som om absolut ingenting har förändrats sedan förr i tiden. Det är samma galna, verklighetsfrämmande drömmar då, när tsarväldet föll, som nu när sovjetstaten gått under om snabba vinster i de nya staterna, vilka då liksom nu antogs bara längta efter västerländsk företaganda för att "få igång hjulen". Då liksom nu tycks det ha funnits gott om föbrytargång, som var synnerligen villiga att ta hand om penninginsatserna från västerländska äventyrare och andra amatörer.

Sammanfattningsvis kan sägas, att vi borde få tillgång till fler böcker av den här sorten, som ger bakgrunden till det annars obegripliga som händer nu och som därigenom visar hur föga nytt det aktuella skeendet egentligen är.

Birger Larsson

Max Engman (red): Studier kring riksupplösningar och nya stater. Atlantis. ISBN 91-7486-136-0.

CONTRA 5 1995

Det finns de som tror, att efter kommunismens fall i Sovjet och Östeuropa så kan det vänsterextremistiska hotet i Sverige och väst avskrivnas. Televisionens vänstervridning är dock alltjämt – tyvärr – en sorglig realitet. I kommande nr av Contra analyseras denna. Vi kommer även att granska aktuella vänsterextrema organisationer. Vidare presenteras i serien "Kalla krigets hjältar" Sydkoreas president (1961-79) Park Chung Hee, som lade grunden till "det sydkoreanska undret". Slutligen tittar vi närmare på vänsterdiktaturens Burma.

...kommer i oktober